

CFC-LOVGIVNINGEN I NORDEN

En sammenligning av Norges, Sveriges, Danmarks og Finlands
regler om beskatning av kontrollerte utenlandske selskaper i
lavskatteland

Kandidatnr: 49

Veileder: Aleksander Grydeland

Leveringsfrist: 25. november 2002

Til sammen 17.985 ord

04.02.2003

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING	1
2	BRUKEN AV LAVSKATTELAND	2
2.1	BEGREPET LAVSKATTELAND	2
2.2	HVORFOR LAVSKATTELAND BENYTTES	3
3	LEGISLATIVE HENSYN	4
3.1	RETTFERDIGHET	4
3.2	NØYTRALITET	5
3.3	BESKYTTELSE AV NASJONALE SKATTEFUNDAMENTER	6
3.4	RETTSTEKNISKE HENSYN	6
4	VIRKEOMRÅDET FOR CFC-REGLENE	7
4.1	BAKGRUNN	7
4.1.1	NORGE	7
4.1.2	SVERIGE	7
4.1.3	DANMARK	8
4.1.4	FINLAND	9
4.2	TYPER AV UTENLANDSKE ENHETER	9
4.2.1	NORGE	9
4.2.2	SVERIGE	11
4.2.3	DANMARK	12
4.2.4	FINLAND	15
4.3	NASJONAL KONTROLL	17
4.3.1	NORGE	17
4.3.1.1	Generelt	17
4.3.1.2	Aksjeselskaper og likestilte sammenslutninger	18
4.3.1.3	Selvstendige innretninger og formuesmasser	19
4.3.1.4	Tidspunktet for nasjonal kontroll	22
4.3.2	SVERIGE	23
		I

4.3.3	DANMARK	24
4.3.4	FINLAND	26
4.4	SKATTENIVÅET I LOKALISERINGSSTATEN	27
4.4.1	NORGE	27
4.4.2	SVERIGE	29
4.4.3	DANMARK	32
4.4.4	FINLAND	34
5	RETTSVIRKNINGENE AV CFC-BESKATNING	36
5.1	INNTEKTSFASTSETTELSEN	36
5.1.1	NORGE	36
5.1.2	SVERIGE	39
5.1.3	DANMARK	41
5.1.4	FINLAND	43
5.2	UNDERSKUDD	45
5.2.1	NORGE	45
5.2.2	SVERIGE	47
5.2.3	DANMARK	47
5.2.4	FINLAND	48
5.3	AKSJEUTBYTTEBESKATNINGEN	49
5.3.1	NORGE	49
5.3.2	SVERIGE	49
5.3.3	DANMARK	50
5.3.4	FINLAND	52
5.4	AKSJEJEVINSTBESKATNINGEN	52
5.4.1	NORGE	52
5.4.2	SVERIGE	54
5.4.3	DANMARK	55
5.4.4	FINLAND	56
6	VURDERING	56
6.1	HVILKE JURIDISKE PERSONER BØR OMFATTES AV CFC-LOVGIVNINGEN?	56
6.2	FORHOLDET TIL SKATTEAVTALENE	58
6.3	KONTROLLKRAVET	59
6.4	BØR DET UTARBEIDES LISTER OVER HØY-/LAVSKATTELAND?	60

6.5	VURDERING AV RETTSVIRKNINGENE	62
6.6	KONKLUSJON	63
7	<u>FORKORTELSERREGISTER</u>	<u>65</u>
8	<u>LITTERATURLISTE</u>	<u>66</u>
9	<u>REGISTER OVER RETTSKILDER</u>	<u>68</u>

1 Innledning

I løpet av de siste tiårene har verdenssamfunnet opplevd en vesentlig økning i kapitalforflytninger på tvers av landegrensene. Utviklingen i informasjons- og kommunikasjonsteknologi har åpnet for investeringer i et omfang og av en kompleksitet som inntil nylig ikke har vært mulig. Den totale kapitalflyten i år 2000 utgjorde således 7,5 billioner dollar på verdensbasis; en firedobling siden 1990.¹ Globaliseringen av økonomien og fjerning av valutarestriksjoner på inngående og utgående kapitalstrømmer har ført til at stadig flere investorer har oppdaget fordelene ved å plassere penger i skatteparadis og andre lavskatteland.

En teknikk som er svært utbredt internasjonalt, går ut på å etablere selskaper i lavskatteland, for deretter å overføre egne inntekter til de utenlandske selskapene. Slike sammenslutninger omtales gjerne som *Controlled Foreign Corporations*, forkortet CFC. For å verne om egne skattefundamenter har en rekke industristater innført beskyttelsesregler, såkalt CFC-lovgivning, som innebærer at eierne av selskaper i lavskatteland blir løpende skattlagt for de utenlandske selskapers overskudd.

Målsetningen med avhandlingen er å gi en sammenlignende analyse av CFC-lovgivningen i de nordiske land. Etersom Island foreløpig ikke har vedtatt slik lovgivning,² er det rettstilstanden i Norge, Sverige, Danmark og Finland som vil bli drøftet. I fremstillingen videre vil jeg i hovedsak bruke det norske regelverket som utgangspunkt og analysere de øvrige lands rettssystemer i lys av dette. Avslutningsvis vil jeg vurdere nordisk CFC-lovgivning i relasjon til de hensyn slik lovgivning bør ivareta.

Temaet er omfattende, og det må derfor gjøres enkelte avgrensninger. For det første vil jeg ikke drøfte andre typer beskyttelsesregler enn CFC-lovgivning, dvs. de tidligere

¹ Kilde: International Monetary Fund (IMF).

² Se IBFD, s. 312.

reglene om valutakontroll, internprissetting, gjennomskjæring og de generelle reglene om skattelovgivningens stedlige virkeområde. Enkelte beslektede emner, som myndighetenes skatteavtalepolitikk overfor skatteparadiser, vil også holdes utenfor fremstillingen. Reglene om fradrag for utenlandsk skatt betalt av selskapet, hører strengt tatt til CFC-lovgivningen, men vil ikke bli behandlet, både av plasshensyn og fordi jeg anser temaet for å være perifert.

2 Bruken av lavskatteland

2.1 Begrepet lavskatteland

Hovedformålet med all lovgivning om kontrollerte utenlandske selskaper er å forhindre misbruk av lavskatteland, selv om reglene på enkelte punkter favner både videre og snevrere enn dette. For å kunne forstå de ulike lands regelverk, er det derfor nødvendig å skape forståelse for hvorfor slike stater benyttes.

Å gi noen presis, verdinøytral definisjon av ordet lavskatteland er umulig, men et naturlig utgangspunkt må være at uttrykket omfatter ethvert land som pålegger lite eller ingen skatt.³ Det skal imidlertid nevnes at også land som tradisjonelt regnes som høyskatteland vil kunne benyttes som lavskatteland for bestemte formål. Eksempelvis er Nederland blant de land som ikke ilegger skatt på inntekt med utenlandsk kilde. Nederland kan derfor klassifiseres som et lavskatteland, i den utstrekning utenlandske skattytere utnytter unntaket, f. eks. ved å etablere holdingselskap i landet. I det hele tatt måtte nødvendigvis en uttømmende definisjon av begrepet ha blitt så vid at den ville grense til det intetsigende.

³ Arnold, s. 113.

2.2 Hvorfor lavskatteland benyttes

Skattyteres motivasjon for etablering av selskaper i lavskatteland kan deles inn i tre kategorier:⁴

For det første er slike investeringer i mange tilfelle ikke skattemessig motivert. Isteden kan de være begrunnet i skattyterens ønske om å unngå hjemstatens strenge reguleringer, f. eks. kapitaldekningskrav for banker. For andre selskaper kan utsikten til lave lønnskostnader, konfidensialitet eller beskyttelse mot erstatningsansvar virke motiverende. Et sentralt spørsmål blir dermed om opprettingen av det aktuelle basisselskapet ville skjedd dersom skattefordelen tenkes borte. I et slikt tilfelle må en konkludere med at CFC-reglene ikke gir den ønskede effekt.

For det andre brukes skatteparadiser og andre lavskatteland til å unngå, spare eller utsette skatt i hjemlandet. I praksis er nok dette den viktigste begrunnelsen, og det er denne motivasjonen CFC-lovgivningen primært tar sikte på å dempe. Det forutsettes her at skattetilpasningen er lovlig etter hjemstatens rett.

Endelig benyttes lavskatteland i stor utstrekning til skatteunndragelse. Til forskjell fra i forrige avsnitt forutsetter jeg at virksomheten ikke baserer seg på smutthull i skattelovgivningen, men myndighetenes manglende evne til å avdekke de faktiske forhold. Slik aktivitet er gjerne knyttet sammen med annen kriminell virksomhet, typisk hvitvasking, narkotikaforbrytelser og økonomisk kriminalitet.

Da det har vist seg svært vanskelig å utarbeide eksakte tall for hvor store summer som finner veien til lavskattelandene, finnes det per i dag få statistikker over dette. IMF har imidlertid anslått at totalsummen ligger et sted mellom ufattelige fem og syv billioner dollar. Metodene for utnyttelse av lavskatteland er nærmest utallige og avhenger såvel av særtrekk ved regelverket i skattyternes hjemstat som i det landet som tas i bruk.

⁴ Gordon, s. 22-24.

3 Legislative hensyn

3.1 Rettferdighet

Hensynet til et rimelig og rettferdig skattesystem står sentralt i de fleste land. Problemet er naturligvis at det knytter seg stor uenighet til hva som er et rettferdig skattesystem.

Ett av mange spørsmål angår hvilke personer som skal behandles likt. Alle de nordiske land følger det såkalte globalinntektsprinsippet for personer med hjemsted på nasjonalt territorium, dvs. at disse er skattepliktige for hele sin inntekt uansett hvor den er opptjent. Dette innebærer for det første at personer med inntekt fra utenlandske kilder bør behandles likt med personer hjemmehørende i samme stat, som kun har inntekt fra kilder i hjemstaten.⁵ På den annen side stanser likebehandlingen ved landets grenser – det oppstilles ingen krav om rettferdighet mellom bosatte og utlendinger.

Tankegangen bak CFC-lovgivningen er således at en deltaker i et utenlandsk selskap bør skattlegges løpende for selskapets overskudd dersom denne gir ham økt skatteevne. En forutsetning for økt skatteevne er at deltakeren kan disponere over overskuddet. Hvis det foreligger slik disposisjonsrett tilsier rettferdighetshensyn at han blir beskattet likt som andre skattytere med hjemsted i samme land.⁶

Et annet rettferdighetsaspekt angår fordeling av skatteprovenyet mellom kildestat og hjemstat.⁷ En vanlig konflikt er at et selskap skattlegges både i det land inntekten har sin kilde og i landet selskapet er hjemmehørende. Slike konflikter reguleres normalt i skatteavtaler eller interne regler om unntak eller kreditfradrag. Problemet kommer imidlertid på spissen der kildestaten benytter skatteincentiver for å lokke til seg utenlandske investeringer. Dersom selskapenes inntekt av investeringene ikke unntas fra beskatning i hjemstaten, vil incentivordningen nøytraliseres. Resultatet blir en forskyvning av inntekt fra kildestaten til hjemstaten.

⁵ Se Arnold, s. 53.

⁶ Se Wenehed, s. 199 flg.

⁷ Se Zimmer, *Internasjonal inntektsskatterett*, s. 44.

3.2 Nøytralitet

Nøytralitet innebærer at skattesystemet ikke påvirker eller forstyrrer skattyternes økonomiske atferd. På denne måten oppnås den mest effektive ressursutnyttelsen. Også når det gjelder nøytralitetshensynet er det betydelig uenighet, både om hvilken gjennomslagskraft hensynet skal gis og hvordan nøytralitetsmålet skal oppnås.

Så lenge det eksisterer ulike skatteregler i de forskjellige land, vil man aldri kunne oppnå full internasjonal nøytralitet. Ulikhetene vil ofte resultere i at skattytere kan oppnå gunstigere skatteposisjoner ved å plassere penger i andre land. Et nøytralt skattesystem må derfor ha grunnlag i ett bestemt lands perspektiv.

Tar man utgangspunkt i hjemstatens perspektiv, kan internasjonal nøytralitet oppnås ved å beskatte innenlandske skattesubjekter for inntekt opptjent i utlandet, men med fradragsrett for skatt betalt i kildestaten. På denne måten sidestilles skattytere som investerer i hjemlandet med de som plasserer penger i utlandet. Et slikt prinsipp kalles gjerne *kapitaleksportnøytralt*.⁸

En annen form for nøytralitet, *kapitalimportnøytralitet*, oppnås ved å gi skattytere som investerer i utlandet like skattebetingelser som sine utenlandske konkurrenter (l.c.). Dette gjøres gjerne ved å unnta visse inntektstyper med kilde i utlandet fra beskatning i hjemlandet.

Samtlige nordiske land bygger på mellomløsninger. Som utgangspunkt er eierne av utenlandske selskaper innrømmet en skattemessig kreditt, idet skatt på selskapets overskudd ikke påløper før dette deles ut. Regelen springer ut av ideen om kapitalimportnøytralitet. På den annen side bygger CFC-lovgivningen på tankegangen om kapitaleksportnøytralitet. Jo videre virkeområde dette regelverket har i et land, desto større gjennomslagskraft har eksportsynspunktet hatt.

⁸ Se Wenehed, s. 184.

3.3 Beskyttelse av nasjonale skattefundamenter

Skattesystemets funksjon er å dempe privat etterspørsel, for dermed å skape rom for offentlig forbruk. Det er derfor av sentral betydning å forhindre at overskuddet av økonomisk aktivitet som påvirker etterspørselen i et land, ikke trekkes vekk fra landets skatteregime. Spørsmålet er om CFC-regler kan motvirke en slik utvikling.

Det er grunn til å tro at skatteinntekter fra utenlandske kilder utgjør en beskjeden del av et lands skatteproveny.⁹ Overskudd fra utenlandske kontrollerte selskaper blir i utgangspunktet gjenstand for utsatt beskatning, og når overskuddet endelig deles ut, sørger reglene om unntak eller kreditfradrag, i interne regler eller skatteavtaler, for å redusere skattebyrden til et minimum. Slike regler er egnet til å forskyve inntekt med kilde i hjemlandet over til utenlandske basisselskaper, noe som igjen er et sterkt argument for CFC-systemet. Riktignok kan det neppe hevdes at CFC-lovgivning øker skatteprovenyet i nevneverdig grad, men reglene har trolig en sterk preventiv funksjon.¹⁰

3.4 Rettstekniske hensyn

De rettstekniske hensyn har i denne konteksten to sider. For det første bør reglene være tilstrekkelig enkelt utformet til at skattyterne kan sette seg inn i og etterleve dem uten urimelige kostnader. For det andre bør ligningsfunksjonærene i det aktuelle land være i stand til å forstå reglene og forhindre lovbrudd.¹¹

Her støter en på en rekke problemer. Fra skattyters ståsted kan det medføre store vansker å sette seg inn i utenlandsk skatte- og regnskapslovgivning. Videre gjør ulike språk og problemer med omregning mellom nasjonal og utenlandsk valuta at forutberegneligheten svekkes. For myndighetene er det et sentralt spørsmål om innhenting av informasjon om det utenlandske selskapet kan skje på en rettferdig og effektiv måte. Normalt er det enkelt å samle inn opplysninger fra personer bosatt i

⁹ Se Arnold, s. 56.

¹⁰ Se Ot.prp.16 s. 89.

¹¹ Se Arnold, s. 57.

landet. Etterprøving av informasjonen forutsetter imidlertid en grundig gjennomgåelse av materiale i selskapets hjemstat. Idet lokaliseringsstaten ofte er lite samarbeidsvillig, og skattyteren ikke alltid har tilstrekkelig innflytelse til å pålegge selskapet å utlevere regnskapsinformasjon, sier det seg selv at problemene blir store.

4 Virkeområdet for CFC-reglene

4.1 Bakgrunn

4.1.1 Norge

NOKUS-reglene ble innført i norsk rett fra og med inntektsåret 1992, som følge av at de da gjeldende valutarestriksjonene falt bort. Tidligere ble det konsekvent satt som vilkår for valutalisens at norske investorer som eide minst 50 % av et utenlandsk selskaps kapital, skulle tilbakeføre overskuddet for beskatning i Norge, i den utstrekning dette oversteg normal kapitaldannelse til videreutvikling av selskapet. Opphevelsen av reguleringene skapte behov for et alternativt regelsett til beskyttelse av norske skattefundamenter og ivaretagelse av hensynet til kapitaleksportnøytralitet.

Virkeområdet for CFC-lovgivningen er angitt i sktl.¹² § 10-60. Bestemmelsene gjelder for det første bare visse juridiske enheter. Videre oppstilles et nærmere angitt krav om norsk kontroll av innretningen. Endelig kreves at enheten er hjemmehørende i et lavskatteland.

4.1.2 Sverige

På samme måte som i Norge kom de svenske CFC-reglene inn i lovgivningen som en følge av opphevelsen av den nasjonale valutakontrollen. Reglene fikk sin nåværende form 1. januar 1990, og disse ble videreført i den nye svenske Inkomstskattelagen av

¹² Lov av 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt.

1999.¹³ CFC-lovgivningens historie kan imidlertid spores helt tilbake til 1933, da den såkalte Luxembourg-paragrafen ble vedtatt. Bestemmelsen gikk ut på at utenlandske selskaper som hadde sin virkelige ledelse i Sverige, var løpende skattepliktige til Sverige dersom visse tilleggsvilkår var oppfylt. Til forskjell fra CFC-beskatning, var det altså selskapet, og ikke eieren, som var skattesubjekt.

Rettsteknisk er de svenske reglene utformet på en noe annen måte enn de norske NOKUS-reglene. Særreglene står for eksempel ikke samlet på ett sted, de er spredt rundt i hele loven. Det er også verdt å merke seg at lovreglene ikke er bygget opp etter mønsteret selskapstyper/nasjonalt kontroll/lavskatteland. Ved nærmere gjennomsyn gjelder imidlertid de samme overordnede vilkårene for CFC-beskatning i Sverige som i Norge. Fremstillingen vil derfor følge samme systematikk.

4.1.3 Danmark

Også i Danmark utgjorde valutaliberaliseringen og den økende internasjonaliseringen av kapitalmarkedene beveggrunnen for innføringen av CFC-lovgivning på midten av 1990-tallet. Tidligere ble uthuling av skattefundamentene søkt forhindret ved å beskatte inntekter fra basisselskaper i lavskatteland hardere enn andre inntekter. Ordningen innebar imidlertid stor grad av utsatt beskatning og viste seg ganske snart å være utilstrekkelig overfor investorer i skatteparadis. Det danske CFC-regelverket har gjennomgått en rekke gjennomgripende endringer siden vedtakelsen. Den viktigste revisjonen skjedde i 2002, da reglene om skattenivå og inntektsberegning ble konkretisert.¹⁴

Bestemmelsene om kontrollerte utenlandske selskaper er plassert i fire forskjellige lover. Selskabsskatteloven,¹⁵ fondsbeskatningsloven¹⁶ og ligningsloven¹⁷ inneholder CFC-regler for henholdsvis selskaper, stiftelser og fysiske personer som skattesubjekter.

¹³ Lag 1999:1229.

¹⁴ Jf. lov nr. 313 av 21. mai 2002.

¹⁵ Jf. lovbekendtgørelse nr. 736 av 28. august 2002 § 32.

¹⁶ Jf. lovbekendtgørelse nr. 755 av 20. oktober 1998 § 12.

¹⁷ Jf. lovbekendtgørelse nr. 791 av 17. september 2002 § 16 H.

Reglene er stort sett sammenfallende, og i fremstillingen videre vil jeg utelukkende henvise til selskabsskatteloven. Særregler om beskatning av gevinst ved realisering av aksjer i CFC-selskap står i aktieavancebeskatningsloven.¹⁸

4.1.4 Finland

De finske reglene er nedfelt i ”lag om beskatning av delägare i utländska bassamfund”,¹⁹ som trådte i kraft i begynnelsen av 1995. I likhet med Norge, hadde Finland tidligere ingen lovgivning som tok sikte på å forhindre kapitalflukt til lavskatteland utover valutareguleringen.²⁰ Imidlertid hadde finske myndigheter allerede i 1979 foreslått innføring av CFC-regler. Forslaget ble trukket etter å ha møtt kritikk for manglende dokumentasjon på misbruk av skatteparadiser. Som i de øvrige land ble særlovgivningen omsider vedtatt som en følge av internasjonaliseringstrenden og opphevelsen av valutakontrollen. Vedtakelsen av CFC-lovgivning i Norge og Sverige har antakelig også vært en utløsende faktor.²¹

Mens lovgivningen i Danmark og Sverige har fragmentarisk karakter, er reglene i Finland i stor grad samlet på ett sted, på samme måte som i Norge. Et viktig unntak gjelder gevinster ved realisasjon av aksjer, som ikke er særskilt regulert i CFC-lovgivningen.

4.2 Typer av utenlandske enheter

4.2.1 Norge

NOKUS-reglene gjelder for aksjeselskaper og likestilte selskaper eller sammenslutninger. Hvilke selskaper som anses som likestilte, er uttømmende opplistet i § 2-2 (1) litra b til g. Alle selskaper med status som selvstendig skattesubjekt omfattes som utgangspunkt av NOKUS-regimet.

¹⁸ Jf. lovbekendtgørelse nr. 695 av 21. august 2002 § 2 a.

¹⁹ Lag nr. 1217/1994.

²⁰ Se RP 155/1994, pkt. 2.1.

²¹ Se OECD, s. 27.

Også andre selvstendige innretninger og formuesmasser er nevnt i § 10-60, jf. annet pkt. Et eksempel på slike formuesmasser er stiftelser, og det fremgår av forarbeidene²² at formuleringen også omfatter trustar. Slike innretninger skapar særlege problemar, som vil gjennomgå i neste punkt.

På den annen side faller selskaper som ikke er egne skattesubjekter utenfor bestemmelsen.

Det må trekkes en grense mot selskaper som er etablert i et lavskatteland, men hvor de reelle ledelsesfunksjoner utøves fra Norge. Dersom selskapets faktiske ledelse på styrenivå finner sted i Norge, anses selskapet som hjemmehørende her, selv om dette er registrert i utlandet og formelt opprettet i tråd med utenlandsk aksjelovgivning.²³ I slike tilfeller har selskapet alminnelig skatteplikt etter § 2-2.

At enkelte høyskatteland lar registreringssted eller stedet for den daglige ledelse være avgjørende for skatteplikten, skapar enkelte problemar. Dersom § 10-60 skal tas på ordet, og begrepet ”hjemmehørende” tolkes som andre steder i loven, vil et norsk-kontrollert selskap bestyrt fra et slikt høyskatteland, men registrert i et lavskatteland, unngå både alminnelig skatteplikt i høyskattelandet og NOKUS-beskatning. I praksis er det derfor lagt til grunn at det er bestyrelsesstatens hjemstedsdefinisjon som er avgjørende etter § 10-60.²⁴

De norske CFC-reglene gjelder som utgangspunkt uavhengig av inntekts- og virksomhetsart. Dette innebærer at både industribedrifter og passive investeringsselskaper faller inn under reglene. Norge har med dette gått lenger enn mange andre land i prioriteringen av kapitaleksportnøytralitet.

²² Ot.prp.16 s. 74.

²³ Jf. Utv 1995.481.FIN.

²⁴ Jf. Utv 1996.1159.FIN og Utv 1997.294.FIN.

Adgangen til å beskatte deltakerne direkte for selskapets løpende inntekt er imidlertid begrenset overfor land Norge har inngått skatteavtale med.²⁵ I henhold til § 10-64 skal skattlegging av selskaper som omfattes av skatteavtale, derfor ikke forekomme, med mindre selskapets eller innretningens inntekter hovedsakelig er av passiv karakter. Kriteriet er altså ikke at selskapet befinner seg i et land Norge har inngått avtale med, men at selskapet omfattes av avtalen. Det forekommer for eksempel at skatteavtaler ikke kommer til anvendelse på visse virksomhetstyper. Bedrifter som tilhører en slik unntatt bransje, vil derfor falle utenfor bestemmelsen i § 10-64. Forarbeidene sier lite om hva som menes med uttrykket ”passiv karakter”, men det fremgår av sammenhengen at det tas sikte på finansielle inntekter som ikke krever noen aktiv innsats fra selskapet; typisk leieinntekter, renter, utbytte, kapitalgevinst og royalty. Når det gjelder vilkåret om hovedsakelighet, må loven trolig forstås slik at de passive inntektene må utgjøre i hvert fall 50 % av de totale inntekter.²⁶ Utover dette vil grensen måtte trekkes forskjellig for et selskap som typisk driver aktiv virksomhet, for eksempel en industribedrift som også oppebærer inntekter ved forvaltning av egen kapital, og for et typisk forvaltningsselskap som utøver aktiv innsats i tillegg til den rene kapitalforvaltningen. Ordinær bank- og forsikringsvirksomhet omfattes som hovedregel ikke av bestemmelsen.²⁷ Om holdingselskaper rammes, avhenger av om selskapet har en aktiv styringsfunksjon eller ikke.

4.2.2 Sverige

Virkeområdet for CFC-reglene er angitt gjennom definisjonen av begrepene utenlandsk selskap (”utländskt bolag”) og utenlandsk juridisk person. Det er bare de utenlandske juridiske personer som ikke er utenlandske selskaper, som faller inn under særbestemmelsene.²⁸

En utenlandsk juridisk person defineres som en utenlandsk sammenslutning som, i henhold til hjemstatens lovgivning,

²⁵ Se 6.2 nedenfor.

²⁶ Se Woldbeck s. 84.

²⁷ Se Ot.prp.16 s. 83.

²⁸ IL 6:13.

- 1) kan erverve rettigheter og pådra seg plikter,
- 2) kan ha partsevne i forhold til domstoler og forvaltning, og
- 3) har en formuesmasse som deltakerne ikke fritt kan disponere over.²⁹

Når det gjelder kompaniskap, skal det sistnevnte vilkåret i henhold til svensk rettspraksis tolkes slik at deltakerne skal være bundet overfor hverandre i deres felles formål. Således er det lagt til grunn at et tysk kommandittselskap falt inn under definisjonen, selv om deltakerne hadde frihet til å disponere over formuesmassen.³⁰ Dette illustrerer også at det ikke er noe krav at den utenlandske enheten er et selvstendig skattesubjekt, verken etter Sveriges eller lokaliseringsstatens regler. På dette punkt skiller svensk CFC-lovgivning seg fra de norske reglene.

Begrepet sammenslutning ("association") har tilnærmet samme innhold som i norsk privatrett. Det sentrale i denne sammenheng er at en sammenslutning er bygget på medlemmer, som enten kan være fysiske eller juridiske personer. Dette utelukker en viktig gruppe innretninger, nemlig de selveiende formuesmassene.³¹ Svenske investorer vil dermed kunne unngå løpende beskatning ved å etablere en stiftelse eller trust på toppen av den utenlandske selskapsstrukturen.

Uttrykket utenlandsk selskap kommer jeg tilbake til nedenfor under 4.4.2.

4.2.3 Danmark

Omfattet av de danske regler er først og fremst utenlandske aksjeselskaper og foreninger.³² Et selskap regnes for å være utenlandsk hvis det etter intern rett eller etter skatteavtale er hjemmehørende i en annen stat.³³

²⁹ IL 6:8.

³⁰ Jf. Regeringsrättens dom i RÅ 1997 ref. 36.

³¹ Se Dahlberg, s. 133.

³² Jf. SEL § 32 stk. 1.

³³ Jf. SEL § 32 stk. 6 i.f.

Når det gjelder stiftelser og truster hjemmehørende i utlandet, er det antatt at CFC-lovgivningen ikke kan komme til anvendelse, da det ikke finnes eiere til slike innretningers formue.³⁴ På dette punkt følger altså Danmark og Sverige samme linje, mens reglene i Norge og Finland også rammer selvstendige formuesmasser. Til gjengjeld har Danmark innført særlige bestemmelser, som søker å forhindre kapitalplasseringer i selveiende innretninger i lavskatteland. Innskyteren av midler i stiftelse eller trust som er lokalisert i lavskatteland plikter således å betale en avgift på 20 % av innskuddet.³⁵ Reglene vil ikke behandles nærmere her.

Et vesentlig særtrekk ved den danske CFC-lovgivningen, lest i en nordisk kontekst, er at det bare skjer løpende beskatning av finansiell virksomhet. Bakgrunnen for kravet er at det først og fremst er ved slik virksomhet siktemålet med investeringen er å oppnå skattemessige fordeler. Hensynet til beskyttelse av nasjonale skattefundamenter har således ikke like stor gjennomslagskraft ved aktiv forretningsvirksomhet, som ved passiv kapitalplassering i lavskatteland. Regelen har også sammenheng med begrensningene som følger av skatteavtalene, se 6.2 nedenfor.

Vilkåret går ut på at mer enn 1/3 av det utenlandske selskaps inntekt må bestå av såkalt CFC-inntekt.³⁶ I lovteksten er det gitt en legaldefinisjon av begrepet CFC-inntekt,³⁷ som i følge forarbeidene er uttømmende.³⁸ Etter denne omfattes renteinntekter, aksjeutbytte og royalty, fratrukket utgifter med tilknytning til slike inntekter. Videre omfattes gevinster og tap på fordringer, gjeld og aksjer, samt inntekter som skriver seg fra bestemte virksomhetstyper – finansiell leasing, forsikringsvirksomhet, virksomhet som penge- og realkredittinstitusjon og finansiell virksomhet for øvrig. Det knytter seg noe tvil til innholdet i oppsamlingsbegrepet *finansiell virksomhet for øvrig*. På bakgrunn av forarbeidene er det antatt at det må drives næring med finansielle inntekter, slik tilfellet blant annet er for finansierings- og investeringsselskaper.³⁹ Videre er det kun inntekter

³⁴ Se Engsig, s. 944.

³⁵ Jf. fondsbeskatningsloven § 3 A.

³⁶ Jf. SEL § 32, stk. 1, nr. 2.

³⁷ Jf. SEL § 32, stk. 5.

³⁸ Jf. Lovforslag nr. L 61 av 2001.

³⁹ Se Wittendorff, s. 150.

som er skattepliktige etter dansk rett, som tas med i vurderingen. Spørsmålet er aktuelt fordi dansk lovgivning åpner for skattefritt aksjeutbytte ved 20 % eierandel, samt skattefrie aksjegevinster ved 3 års eiertid.

Dersom det kontrollerte utenlandske selskapet har finansielle inntekter fra et underliggende kontrollert selskap lokalisert i samme land, typisk der morselskapet opptrer som et rent holdingselskap, sørger den såkalte transparensregelen for at det er arten av *datterselskapets* inntekt som er avgjørende.⁴⁰ Det avgjørende blir altså om summen av morselskapets og datterselskapets finansielle inntekter overstiger 1/3. Bestemmelsen omfatter også kontroll gjennom flere selskapsledd.⁴¹

For å unngå at CFC-regelverket rammer aktiv forretningsvirksomhet av finansiell art, er det gitt en særskilt unntaksregel⁴² for banker og forsikringsselskaper hjemmehørende i EU eller i et skatteavtaleland.⁴³ Danske myndigheter kan etter denne bestemmelsen fritta et selskap for løpende beskatning dersom det har konsesjon til å utøve bank- og forsikringsvirksomhet, det er underlagt offentlig tilsyn og den vesentligste del av inntekten stammer fra virksomhet i selskapets hjemland med uavhengige parter. I denne vurderingen skal det ifølge forarbeidene ses hen til de reelle kundeforhold – ved rene omgåelser kan det være grunnlag for gjennomskjæring. Det kreves dessuten at kapitalgrunnlaget i det utenlandske selskapet ikke overstiger det bank- og forsikringsvirksomheten tilsier, såkalt tykk kapitalisering. Det bør påpekes at fritaksregelen kun omfatter bank- og forsikringsvirksomhet, og ikke for eksempel aktiv fondsforvaltning. Selv om unntaksbestemmelsen formelt sett innebærer en lempning, er det antatt at den i praksis neppe vil ha særlig stor betydning for den finansielle sektor.⁴⁴ Lovgivningspolitisk hviler regelen likevel på samme betraktninger som det norske fritaket for aktiv virksomhet i skatteavtaleland,⁴⁵ nemlig overholdelse av avtaleforpliktelsene.

⁴⁰ Jf. SEL § 32, stk. 1, nr. 2.

⁴¹ Se Jacobsen i Karnov 2001, note 268.

⁴² Jf. SEL § 32, stk. 2.

⁴³ Jf. Lovforslag nr. L 61 av 2001.

⁴⁴ Se Wittendorff, s. 156.

⁴⁵ Jf. sktl. § 10-64.

4.2.4 Finland

Finsk CFC-lovgivning kommer til anvendelse på ”utländskt bassamfund”.⁴⁶ Begrepet omfatter først og fremst aksjeselskaper, andelslag og en rekke særskilt regulerte selskapsformer. Videre omfattes selvstendige innretninger som dødsboer, foreninger og stiftelser.⁴⁷ På samme måte som i Norge, er det antatt at også trustar faller inn under reglens virkeområde.⁴⁸ Bassamfundslagen er således gitt et videre anvendelsesområde enn de tilsvarende lovene i Danmark og Sverige.

Juridiske personer som ikke anses som selvstendige skattesubjekter, deltakerlignes etter alminnelige regler og omfattes ikke av særreglene om basisselskaper.⁴⁹ De finske, danske og norske reglene er på dette punkt sammenfallende.

En vesentlig forskjell fra NOKUS-lovgivningen er at det ikke er stedet for styrets virksomhet som er avgjørende for om reglene kommer til anvendelse. Etter gjeldende praksis anses isteden selskapet som utenlandsk hvis det er registrert i et annet land og stiftet i henhold til dette landets rett.⁵⁰

I likhet med Danmark (og Norge i § 10-64-tilfellene), har Finland begrenset CFC-reglens virkeområde til selskaper som driver finansiell virksomhet. Mens man i Norge og Danmark først og fremst ser på hvilke inntektstyper selskapet oppbærer, er det etter finsk rett selskapets virksomhet som står i fokus. Det har således ingen betydning hvor stor del av inntekten som vinnes ved omsetning av varer eller tjenester og ved avkastning av kapital. Loven angir fire virksomhetstyper, som skal falle utenfor reglens anvendelsesområde. Et felles tilleggsvilkår er at den aktuelle virksomheten bedrives i selskapets hjemstat.⁵¹ Dersom selskapet driver virksomhet i andre land enn

⁴⁶ Jf. BASL 1 §.

⁴⁷ Jf. Inkomstskattelagen av 30. desember 1992 nr. 1535 3 §.

⁴⁸ Se Skattestyrelsen, *Beskattning av samfund och samfällda förmåner*, s. 18 og Juusela, pkt. 4.1.

⁴⁹ Se IBFD, s. 193.

⁵⁰ Se Ministry of Finance, s. 11.

⁵¹ Jf. BASL 2 § 2 mom. nr. 1.

hjemstaten, eller virksomheten i hjemstaten ikke kan anses som reell, vil loven likevel kunne komme til anvendelse.⁵² For selskaper som driver blandet virksomhet, dvs. som driver dels finansiell og dels ikke-finansiell virksomhet, skal det tas utgangspunkt i hva som utgjør den hovedsakelige virksomhet, i motsetning til det danske 1/3-vilkåret.

For det første faller industriell produksjonsvirksomhet utenfor lovens rammer. I henhold til lovens forarbeider⁵³ omfatter dette tilvirkning av nye produkter, sammenføring av komponenter til produkter samt vesentlige endringer i maskiner og anlegg.⁵⁴ Også annen, sammenlignbar produksjonsvirksomhet er en unntatt kategori etter loven. Det sentrale her er at virksomheten må ligne industriell produksjonsvirksomhet, og etter ligningspraksis omfattes først og fremst gruvevirksomhet, byggevirksomhet, energiproduksjon samt service- og reparasjonsvirksomhet med tilknytning til produksjonsvirksomhet som nevnt ovenfor.⁵⁵ Den tredje virksomhetstype som er fritatt for CFC-beskatning er rederivirksomhet. Formålet med regelen er å sikre rammevilkårene for skip i internasjonal trafikk. At rederivirksomhet er unntatt fra skattlegging etter CFC-lovgivningen, skal være helt eksepsjonelt i internasjonal sammenheng.⁵⁶ For å muliggjøre salg og markedsføring i utlandet gjennom regionale foretak, er det gjort unntak for slik virksomhet, forutsatt at denne direkte tjener industriell produksjon, annen sammenlignbar produksjon eller rederivirksomhet som nevnt ovenfor.

På samme måte som i Danmark gjelder et transparensprinsipp der det utenlandske selskapet opptrer som holdingselskap for et produksjonsselskap e.l. hjemmehørende i samme land. Det er her *datterselskapets* hovedvirksomhet som må legges til grunn.

En forskjell fra dansk CFC-lovgivning er at det ikke eksisterer noen dispensasjonsordning for banker og forsikringsselskaper. Ettersom vilkårene for slik

⁵² Jf. den finske Skattestyrelsens Meddelande 3/1999.

⁵³ Jf. RP 155/1994 og 6/1994.

⁵⁴ Jf. Meddelande 3/1999 pkt. 2.1.

⁵⁵ Jf. Meddelande 3/1999 pkt. 2.2.

⁵⁶ Se RP nr. 234/2001, s. 4.

dispensasjon er svært strenge i Danmark, har nok ikke denne ulikheten spesielt stor betydning i praksis.

4.3 Nasjonal kontroll

4.3.1 Norge

4.3.1.1 Generelt

For at NOKUS-regimet skal komme til anvendelse, må det aktuelle selskapet være underlagt norsk kontroll. Kravet er nærmere presisert i § 10-62. Bakgrunnen for kontrollvilkåret er at den norske skattyteren ikke har mulighet til å påvirke disponeringen av selskapets midler uten et minimum av kontroll over innretningen. Det ville være en urimelig likviditetsbelastning for den norske eieren å bli pålagt å betale skatt av selskapets løpende inntekter hvis han ikke kan få penger ut av selskapet. Rettstekniske hensyn taler videre for at skattyteren ikke bør skattlegges etter NOKUS-reglene med mindre han evner å fremskaffe de regnskapsopplysninger som er nødvendig for å fastsette selskapets inntekt.

Det er viktig å merke seg at skatteloven benytter ordet kontroll i to betydninger. Kontrollbegrepet som blant annet brukes i overskriften i § 10-62 refererer til det overordnede kontrollvilkåret i § 10-60 (kontroll i vid forstand). Ordet ”kontrolleres” i § 10-62 (1) har derimot en snevrere betydning, idet det bare henviser til den kontroll som ikke består i eierskap (kontroll i snever forstand). I det følgende brukes begrepet kontroll i betydningen kontroll i vid forstand.

Det må først sies noe om hva som menes med ”norsk” kontroll. Som utgangspunkt må deltakeren være bosatt eller hjemmehørende i Norge, men etter forarbeidene kan også utlendinger med begrenset skatteplikt etter § 2-3 (1) (b) anses norske i denne sammenheng. Forutsetningen er at kontrollen over det utenlandske selskapet har forbindelse med virksomheten som drives i Norge.⁵⁷ Dersom flere av deltakerne er

⁵⁷ Jf. Ot.prp.16 s. 77.

norske, kommer reglene til anvendelse selv om deltakerne opptrer uavhengig av hverandre – det kreves ikke mer enn at kontrollen er ”norsk”.

4.3.1.2 Aksjeselskaper og likestilte sammenslutninger

Loven opererer med tre former for kontroll: Kontroll ved eie, ved stemmerett og ved rett til utdeling. Vilkåret om norsk kontroll er oppfylt dersom skattyteren innehar en av disse posisjonene. Når det gjelder eierskapskriteriet, må utgangspunktet være norske privatrettslige regler om eiendomsrett. Skattyters rettslige posisjon i forhold til sammenslutningen vil være av vesentlig betydning for om skattyter skal anses for å eie aksjer, selskapsandeler eller andeler i annen selvstendig innretning.⁵⁸ Kontroll over et utenlandsk selskap kan være både av faktisk og rettslig art. Dersom skattyteren kan øve innflytelse på andeler som formelt eies av utlendinger, for eksempel på grunn av aksjonæravtaler eller andre overenskomster uten selskapsrettslig virkning, vil dette derfor utgjøre kontroll etter § 10-62. Ut fra forarbeidene og rettspraksis må det her oppstilles krav om at aksjonæren har avgjørende innflytelse over andelen, for eksempel ved rett til utbytte eller stemmerett.⁵⁹

Andelen av aksjer, stemmerettigheter eller totalt utbytte trenger ikke utgjøre majoriteten, det er tilstrekkelig med minst 50 % kontroll. Dette innebærer at også negativ kontroll, dvs. en blokkeringsadgang overfor de øvrige eierne, tilfredsstillende lovens krav. Dersom viktige beslutninger i et aksjeselskap må fattes med enstemmighet blant aksjonærene, vil dette etter forholdene kunne utløse NOKUS-beskatning.⁶⁰

Størrelsen på den enkelte deltakers kontrollandel har ingen betydning for om selskapet er underlagt norsk kontroll. Så lenge den totale kontrollen utgjør minst 50 %, vil alle norske deltakere falle inn under CFC-reglene, forutsatt at de øvrige vilkår er oppfylt. Begrunnelsen var fra lovgivers side at et minimumskrav hva angår eierandeler hos den

⁵⁸ Jf. Høyesterettsdom av 10. juni 2002, HR-2001-00662.

⁵⁹ Jf. Ot.prp.16 s. 76 og HR-2001-00662.

⁶⁰ Jf. Utv 1998.221.SFS.

enkelte aksjonær, som 10 %-kravet i Sverige, lett ville kunne lede til omgåelser av reglene.

Også andeler som indirekte kontrolleres av norske skattytere er norsk-kontrollerte i lovens forstand. Selskaper som eies via andre norsk-kontrollerte selskaper vil dermed omfattes av § 10-62. Det har ingen betydning hvor mange mellomliggende ledd som finnes, og eierkravet i de underliggende selskaper kan være tilfredsstilt selv om produktet av de multipliserte eierandelene blir mindre enn 50 %.⁶¹ Eier en norsk skattyter 50 % av aksjene i selskap A som er hjemmehørende i et høyskatteland, og dette selskapet eier 50 % av aksjene i selskap B som er lokalisert i et lavskatteland, anses selskap B som kontrollert av skattyteren, selv om den indirekte andelen ikke er større enn 25 %. Loven må imidlertid forstås slik at minimumskravet på 50 % gjelder alle nivåer i selskapsstrukturen.⁶² En kan tenke seg at den norske skattyteren isteden eier 49 % av aksjene i selskap A, som igjen eier 50 % av aksjene i selskap B, samtidig som 49 % av aksjene i selskap B er direkte eiet av skattyteren. Skattyterens indirekte andel av aksjene i selskap B blir her 73,5 % ((49 % x 50 %) + 49 %). Likevel er selskap B ikke norsk-kontrollert, fordi andelen av aksjene i det mellomliggende selskap er under 50 %.

4.3.1.3 Selvstendige innretninger og formuesmasser

Selvstendige innretninger og formuesmasser står sentralt i internasjonal skatteplanlegging og fortjener særlig omtale. Det karakteristiske for stiftelser og truster er at de har sitt grunnlag i en disposisjon som stiller en formuesverdi til rådighet for et bestemt formål. Forskjellen består i at mens stiftelser er selveiende juridiske personer, er eierbeføyelsene i truster delt mellom stifter (settlor), forvalter (trustee) og begunstigede (beneficiary). Ettersom trustavtaler normalt er kommet i stand etter engelske rettsregler, er det noe uklart hvordan truster skal behandles etter norsk rett.

⁶¹ Jf. Ot.prp.16 s. 76.

⁶² Jf. Innst.O.47 s. 140 og Utv 1993.1338.FIN.

I henhold til sktl. § 10-60 annet pkt., må to vilkår være oppfylt for at NOKUS-reglene skal komme til anvendelse på selvstendige innretninger og formuesmasser i lavskattelend. For det første må innretningen kontrolleres av norske skattytere, og for det andre må skattyterne direkte eller indirekte oppebære en fordel fra innretningen.

Første spørsmål blir derfor hva som skal til for at en selvstendig innretning skal anses underlagt norsk kontroll. Etter forarbeidene må det tas utgangspunkt i vedtektene eller avtalen som regulerer disposisjonsretten over innretningen.⁶³ Ut fra lovens ordlyd må en på samme måte som for selskaper, kunne sondre mellom tre former for kontroll: eie, stemmerett og rett til utdeling. Kravet om en kontrollandel på minst 50 % gjelder også i disse tilfelle, jf. § 10-62. Utdelingsalternativet er først og fremst aktuelt i de innretninger og formuesmasser hvor det fremgår av vedtektene at de norske skattyterne har krav på minst halvparten av kapitalavkastningen. I diskresjonære trustar eller stiftelser, hvor disponeringen av midlene etter vedtektene er underlagt forvalterens eller styrets frie skjønn, vil den begunstigede som utgangspunkt ikke ha noe rettskrav på utdeling. Her blir derfor kriteriene eie og stemmerett avgjørende. Fordi slike innretninger er selveiende eller har et uklart eierforhold etter norsk rett, blir det problematisk å skille skarpt mellom alternativene. Det avgjørende må derfor være om norske skattytere etter en konkret vurdering innehar minst 50 % innflytelse over disponeringen av midlene. Hvis minst halvparten av styremedlemmene i stiftelsen eller i forvalterselskapet utpekes av skattyteren, eller skattyteren selv er representert i styret med minst halvparten av stemmene, vil kontrollkravet typisk være tilfredsstilt.

Spørsmålet om behandlingen av trustar etter disse reglene kom opp i Høyesterettsdom av 10. juni 2002, HR-2001-00662 (Ptarmigan Trust). Familien Olsen opprettet en diskresjonær trust i Liechtenstein, der forvalterne etter eget skjønn kunne disponere over trustens formue, enten til fordel for de begunstigede i familien Olsen, eller til veldedige formål. Ved oppløsning skulle formuesmassen deles likt mellom de begunstigede. Spørsmålet var om det var grunnlag for NOKUS-beskatning av de norske skattyterne. Høyesterett måtte derfor ta standpunkt til om de begunstigede kontrollerte formuesmassen. Retten la til grunn at man i vurderingen av eierskap måtte stille seg noe

⁶³ Jf. Ot.prp.16 s. 77.

friere i forhold til det tradisjonelle privatrettslige eierbegrep. Det måtte være tilstrekkelig at norske skattyteres interesser i innretningen hadde en slik karakter at de lignet eiendomsrett. Direkte ligning av interessenter i utenlandske formuesmasser måtte som hovedregel avhenge av om norske skattytere ”ut fra en samlet vurdering av utøvelse av eierfunksjoner og rettslig eller faktisk kontroll har avgjørende eller vesentlig innflytelse på disponeringen av overskudd og fordeling av formuesmassen ved oppløsning, og de øvrige vilkår etter NOKUS-reglene er til stede”.

I helhetsvurderingen la Høyesterett for det første vekt på hvor fritt forvalteren sto i forhold til de begunstigede. I Ptarmigan Trust var det riktignok slik at familien Olsen ikke hadde noe ubetinget rettskrav på utdeling. Like fullt skulle trustformuen forvaltes ut fra hensynet til de begunstigede, og deres ønsker ville derfor måtte veie tungt. Dessuten var forvalterens frie skjønn kraftig beskåret ved at overskuddet automatisk skulle tilfalle familien ved trustens avvikling. Det andre momentet retten la vekt på, var hva som fremsto som hovedformålet med trusten. I denne saken var allmenntilgitt formål nevnt i trustavtalen, men disse kom likevel helt i skyggen av hensynet til de begunstigedes velferd. For det tredje la Høyesterett vekt på om formålet med trustavtalen var å unngå løpende beskatning, og endelig om opprettelsen av trusten hadde nevneverdige økonomiske virkninger utover skattebesparelsen. Vektleggingen av de siste to momenter viser hvordan generelle omgåelsesbetraktninger trekkes inn i fortolkningen av NOKUS-reglene. Ut fra dette fant retten at Ptarmigan var norsk-kontrollert.

Vi forlater her kontrollvilkåret og går over til kravet om at skattyteren direkte eller indirekte må oppebære fordeler av innretningen. At fordelskravet står på egne ben, får selvstendig betydning først og fremst der skattyter kontrollerer innretningen, for eksempel ved å sitte på minst 50 % av stemmene i styret i en stiftelse, uten selv å motta ytelser fra denne. Styrehonorar og andre gjensidige ytelser som holdes innen rimelige rammer, faller antagelig utenfor lovens fordelsbegrep.⁶⁴ Begrepet favner på den annen side rundt alle slags ytelser av økonomisk verdi for den som mottar dem. Også indirekte fordeler omfattes, for eksempel overføringer til skattyterens heleide datterselskap.

⁶⁴ Se Zimmer (red.), s. 423.

I vurderingen av om den norske skattyteren oppebærer fordeler, må man ifølge forarbeidene ta utgangspunkt i innretningens vedtekter. Dersom disse ikke uttrykkelig sier at innretningen har et ideelt formål, oppstilles en presumsjon om at skattyteren oppebærer fordeler fra innretningen.⁶⁵ Et nærliggende spørsmål er om fordelen må være aktuell for skattyteren. Eksempelvis kunne det tenkes at skattyteren må ha mottatt fordeler i det aktuelle inntektsår. Spørsmålet ble drøftet i Ptarmigandommen, og retten kom til at det var tilstrekkelig at trustens nettoformue økte eller forvaltningen ga andre indirekte økonomiske fordeler, slik at den begunstigede hadde utsikter til formuesoverføringer. Ut fra dette må det konkluderes med at det ikke kan oppstilles noe aktualitetskrav.

4.3.1.4 Tidspunktet for nasjonal kontroll

Ved utformingen av regler om hvilket tidspunkt kontrollvilkåret må være oppfylt, krysses nøytralitetshensyn av retts tekniske hensyn, og særlig hensynet til forutberegnelighet for skattyteren. Opprinnelig var det tilstrekkelig at det forelå norsk kontroll ved utløpet av inntektsåret, men en lovendring i 1996 ga forutberegneligheten større gjennomslagskraft. Resultatet av lovendringen er større grad av kontinuitet i NOKUS-beskatningen, der norske skattyteres kontrollandel svinger over tid.

Utgangspunktet etter sktl. § 10-62 (1) er nå at minst halvparten av andelene eller kapitalen må være kontrollert både ved inntektsårets begynnelse og utgang.

Hovedregelen har to unntak. For det første er det tilstrekkelig at det foreligger nasjonal kontroll enten ved årets begynnelse eller slutt, dersom innretningen ble ansett som norsk-kontrollert året før, jf. 2. ledd, og kontrollen ved inntektsårets utgang var minst 40 %, jf. 3. ledd siste pkt. For det andre holder det at kontrollkravet er tilfredsstillt ved inntektsårets utgang hvis skattyteren kontrollerer mer enn 60 % av selskapet på dette tidspunktet, jf. 3. ledd første pkt.

⁶⁵ Jf. Ot.prp.16 s. 74.

Problemet med å la særbestemmelsenes anvendelse avhenge av skattyternes innflytelse på fastsatte tidspunkter, er at faren for skattemotiverte salg og gjenkjøp øker. Der et slikt opplegg hovedsakelig må anses iverksatt for å unngå NOKUS-beskatning, forutsetter derfor forarbeidene at det må sees bort fra transaksjonene.⁶⁶ Et slikt resultat ville nok også følge av den ulovfestede gjennomskjæringsnorm.

4.3.2 Sverige

Vilkåret om nasjonal kontroll av den utenlandske juridiske personen er nedfelt i IL 6:15. I motsetning til i Norge stilles det ikke bare opp krav om nasjonal innflytelse, men også innflytelse hos den enkelte deltaker (individuell kontroll).

Kravet om svensk innflytelse går ut på at minst 50 % av innretningens kapital eller stemmetall direkte eller indirekte må innehas eller kontrolleres av svenske skattytere. De formene for innflytelse som er aktuelle, er altså begrenset til eierskap og stemmerett. Det er derimot uten betydning for kontrollkravet i hvor stor utstrekning de svenske deltakerne har rett til utbytte.⁶⁷ Heller ikke i Sverige kreves det dominerende innflytelse i CFC-selskapet, det er tilstrekkelig med kontroll over halvparten av andelene.

Når det gjelder indirekte kontroll, oppstår spørsmålet om hvor stor andelen i det mellomliggende selskap må være. Svaret gis verken i lovteksten eller forarbeidene, men i juridisk teori antas det at deltakeren må inneha majoriteten av stemmene eller kapitalen i den juridiske personen eller ha tilsvarende innflytelse.⁶⁸ Sammenlignet med rettstilstanden i Norge, kan kontrollkravet i begge land være oppfylt, selv om en ved multiplisering av andelene kommer frem til en eierandel på under halvparten. I svensk rett kreves det imidlertid at skattyteren har mer enn 50 % innflytelse i det mellomliggende selskap, mens en norsk skattyter rammes allerede ved en andel på 50 %.

⁶⁶ Jf. Ot.prp.16 s. 77.

⁶⁷ Se Wenehed, s. 44, note 127-129.

⁶⁸ Se Mattson, s. 47 og Dahlberg, s. 156.

Videre må deltakeren, enten selv eller gjennom en nærmere angitt personkrets, inneha minst 10 % av enhetens kapital eller stemmetall. Formålet med regelen er å oppnå større grad av forutberegnelighet for deltakere med mindre eierandeler. Personkretsen omfatter nærstående, dvs. nære familiemedlemmer og deres ektefeller, samt juridiske personer som direkte eller indirekte eies av deltakeren eller dennes nærstående. Hvis 10 % eierandel oppnås sammen med nærstående, skattlegges hver av personene i kretsen kun for sin egen andel av overskuddet.

Skjæringstidspunktet for bedømmelsen av om kontrollkravet er oppfylt, er satt til utgangen av året før takseringsåret, dvs. utgangen av inntektsåret.⁶⁹ Sverige har med andre ord ingen kontinuitetsregler lik de norske.

4.3.3 Danmark

Som nevnt ovenfor krever de norske reglene en nasjonal kontrollandel på minst 50 %, uten å stille minimumskrav til den enkelte skattyters innflytelse, mens Sverige på sin side krever både nasjonal og individuell kontroll. Danmark har valgt en tredje variant, idet det her kreves individuell, men ikke nasjonal kontroll.

Etter dansk lovgivning må skattyteren således kontrollere eller ha vesentlig innflytelse på den utenlandske sammenslutningen, for å kunne underlegges CFC-beskatning.⁷⁰ Kontroll eller vesentlig innflytelse anses å foreligge hvis skattyteren direkte eller indirekte eier minst 25 % av aksjekapitalen eller råder over mer enn 50 % av stemmene i selskapet.⁷¹ På samme måte som i Sverige, og i motsetning til i Norge, er krav på utbytte altså ikke ansett som en selvstendig form for innflytelse. Sammenlignet med det individuelle kontrollkravet i Sverige, ser man videre at kontrollandelen kan ligge vesentlig høyere i Danmark, før CFC-beskatning utløses. Kravet om stemmeflertall etter de danske reglene åpner dessuten for å inngå *joint venture*-avtaler med en utenlandsk investor. Hvis partene oppretter et aksjeselskap i lavskattelandet, der den utenlandske

⁶⁹ Se Dahlberg, s. 155.

⁷⁰ Jf. SEL § 32, stk. 1.

⁷¹ Jf. SEL § 32, stk. 6.

investoren eier mer enn 75 % av aksjekapitalen, men bare sitter på halvparten av stemmene, sikrer man vetorett og samtidig midlertidig skattefrihet for den danske skattyteren.

En identifikasjonsregel sørger for at også kontrollandeler som innehas av skattyterens konsernforbundne selskaper, personlige aksjonærer, stiftelser eller truster etablert av slike personer, samt visse personlige nærstående hvis skattesubjektet er en fysisk person, regnes med i vurderingen.⁷² Kretsen av fysiske personer som identifiseres med skattyteren, er noe snevrere i Danmark enn i Sverige, idet søsken og deres ektefeller ikke omfattes. Når det gjelder juridiske personer, omfatter de svenske reglene bare selskaper som skattyteren eier, mens danske regler også omfatter over- og sideordnede ledd i konsernet. At man ikke finner en tilsvarende identifikasjonsregel i Norge, har sammenheng med at NOKUS-reglene ikke krever individuell kontroll.

Også innflytelse via et annet selskap fanges opp av reglene i selskabsskatteloven. Som tidligere omtalt, kreves det etter norske regler like stor kontrollandel i det mellomliggende selskap ved indirekte kontroll, som i basisselskapet selv i tilfelle av direkte kontroll (minst 50 %). I henhold til dansk rett skilles det derimot mellom de ulike kontrollformer. Dersom kontroll skal fastslås på bakgrunn av stemmetallet i datterselskapet, må skattyteren inneha majoriteten av stemmene eller aksjekapitalen i morselskapet. En skattyter som eier 50 % av aksjekapitalen i selskap A, som igjen råder over 90 % av stemmene i selskap B hjemmehørende i et lavskatteland, vil ha en indirekte kontrollandel på 0 % og følgelig ikke tilfredsstillende kontrollvilkåret. Ved avgjørelsen av om kravet om kontroll er oppfylt på grunnlag av eierandel, skal imidlertid andelene multipliseres.⁷³ Antatt at selskap A i eksemplet eier 90 % av kapitalen i selskap B. Skattyterens indirekte kontrollandel blir i tilfelle 45 %, og vilkåret om innflytelse vil være oppfylt.

Kontroll behøver ikke nødvendigvis ha foreligget ved inntektsårets utgang, slik som i Sverige og etter hovedregelen i Norge. Det er tilstrekkelig at skattyteren har hatt

⁷² Jf. SEL § 32 stk. 6 og ligningsloven § 16 H stk. 2.

⁷³ Se Jacobsen m. fl., s. 318.

innflytelse på et eller annet tidspunkt i løpet av inntektsåret. Dette fremgår forutsetningsvis av SEL § 32, stk. 7, 2. punktum, som sier at man ved inntektsfastsettelsen kun medregner inntekt opptjent i den delen av inntektsåret hvor skattyteren har kontroll over selskapet.

4.3.4 Finland

Finsk lovgivning oppstiller krav både om nasjonal og individuell kontroll. Reglene har i denne sammenheng mange likhetstrekk med svensk rett.

Når det gjelder de former for kontroll som kvalifiserer til CFC-beskatning, har imidlertid Finland et system tilsvarende norsk lovgivning. Både eierskap, stemmerett og krav på utdeling er således godkjente kontrolltyper.⁷⁴ Både rettslig og faktisk kontroll, f. eks. innflytelse gjennom avtaler mellom deltakere, faller inn under bestemmelsen.⁷⁵ Når det gjelder det individuelle kontrollkravet, er det bare innflytelse gjennom eierskap som tas med i vurderingen.⁷⁶

Den nasjonale kontrollandelen må utgjøre minst 50 % for å utløse løpende beskatning. Heller ikke i Finland stilles det altså opp noe majoritetskrav. Den enkelte aksjonær må dessuten eie minst 10 % av selskapets kapital.

På samme måte som i de øvrige land, regnes også andeler i et mellomliggende selskap med ved kontrollvurderingen. I henhold til forarbeidene gjelder 50 %-kravet alle ledd i eierkjeden. På dette punkt er norske og finske regler sammenfallende.

I tilknytning til det individuelle kontrollvilkåret, oppstilles en regel om identifikasjon med personer innen samme interessesfære. Som i Sverige og Danmark omfattes både nære slektninger og selskaper innenfor samme konsern, dersom skattyteren er en

⁷⁴ Jf. BASL 3 §.

⁷⁵ Jf. RP 155/1994.

⁷⁶ Jf. BASL 4 §.

juridisk person. Utover dette omfatter de finske reglene også andre sammenslutninger med interessefellesskap, samt disses eiere.⁷⁷

Det er tidligere nevnt at de finske reglene også rammer begunstigede i selveiende formuesmasser. Et lovfestet vilkår er imidlertid at finske skattytere til sammen har krav på minst 50 % av kapitalavkastningen, og at den aktuelle skattyter i egenskap av begunstiget er berettiget til 10 % av samme avkastning. Forarbeidene antyder at kontrollformene eierskap og stemmerett ikke er anvendelige i forhold til stiftelser og truster, noe som i tilfelle skiller finsk og norsk rett (l.c.). Av denne grunn er det noe uklart om de finske reglene kommer til anvendelse på diskresjonære innretninger, der de begunstigede ikke har noe egentlig rettskrav på innretningens avkastning.

Som i svensk rett er det bestemmelsesretten ved inntektsårets utgang som er avgjørende for CFC-reglens anvendelse (l.c.).

4.4 Skattenivået i lokaliseringsstaten

4.4.1 Norge

Kravet om et nivåmessig maksimum for skattene i selskapets hjemstat knytter seg i Norge til begrepet lavskatteland. For at en stat skal falle inn under kategorien lavskatteland, må den alminnelige inntektsskatt på selskapets overskudd utgjøre mindre enn to tredjedeler av skattenivået for tilsvarende selskaper i Norge, jf. § 10-63. Etter ordlyden er det kun inntektsskatten som skal sammenlignes. Forskjeller i avgiftstrykk eller formuesskatt skal dermed ikke tas i betraktning.

Etter å ha drøftet ulike modeller for sammenligning av skattenivå, konkluderer forarbeidene med at det er de effektive og ikke de formelle skattesatsene på slike selskapers overskudd som må legges til grunn for sammenligningen.⁷⁸ Det er flere forhold som kan medføre ulikheter mellom formelle og effektive satser.

⁷⁷ Jf. RP 155/1994.

Dersom beregningsgrunnlaget er smalere i lokaliseringsstaten, ved at inntektstyper som i Norge ville vært skattbare, er fritatt for skatt, vil det påvirke den effektive skattesats i det aktuelle landet. I Monaco er den formelle skattesatsen for bedrifter høyere enn i Norge, men en rekke gevinster fritatt for skatt eller undergitt lavere skattesatser. Sentralskattekontoret har derfor lagt til grunn at Monaco er et lavskatteland.⁷⁹ Holdingselskaper etablert i Nederland, Danmark og Sverige vil i mange tilfelle kunne motta utbytte og selge aksjer i utenlandske datterselskaper skattefritt ("participation exemption"). Ettersom utbytte fra utenlandske selskaper er skattepliktig inntekt etter norsk rett, vil blant annet Nederland være lavskatteland for holdingselskaper.⁸⁰

Liberale regler om tidfesting av inntekt er også med på å påvirke den effektive skattesats. I den ovenfor nevnte Monaco-saken, ble det blant annet lagt vekt på at avskrivningsreglene i landet var langt mer fleksible enn i Norge. I tillegg tillot Monaco avsetninger med skattemessig virkning i større grad enn Norge gjorde.

Selv om de formelle skattesatser er like, har enkelte land gunstige overgangsregler for nyetablerte selskaper. I Monaco-saken var det først fra og med det femte inntektsåret at den formelle skattesatsen for det norsk-kontrollerte selskapet ville overstige to tredjedeler av norsk skattenivå. Sentralskattekontoret la til grunn at man ved sammenligningen av skattenivå måtte vurdere forholdene over en periode på to-tre år.

Forarbeidene legger videre til grunn at det er skattenivået for denne typen selskaper, og ikke det generelle skattenivået i landet, som er vurderingstemaet. Investeringsfond, typisk aksje- og obligasjonsfond, er eksempelvis helt fritatt for skatt i Luxembourg, mens slike innretninger normalt er skattepliktige i Norge. Luxembourg er derfor et lavskatteland for slike fond.⁸¹

⁷⁸ Se Ot.prp.16 s. 79.

⁷⁹ Jf. Utv 2001.278.SFS.

⁸⁰ Jf. Utv 2001.280.SFS.

⁸¹ Jf. Utv 1995.466.FIN og Utv 1996.207.SFS.

Det fremgår av lovens ordlyd at det kun er *selskapets* skatteplikt som er relevant i vurderingen. Kildeskatt for aksjonærene ved utdelinger fra selskapet,⁸² skatt på aksjonærers renteinntekt ved lån ytt til selskapet eller skatt på gevinst ved realisasjon av aksjene må det følgelig ses bort fra.

Det er kun skatter pålagt av staten der selskapet anses hjemmehørende som tas i betraktning. Har et norsk-kontrollert selskap filialer i flere land, vil man derfor ikke ta hensyn til andre lands skatt på inntekt oppebåret gjennom de faste driftsstedene.⁸³

Flere land utarbeider fortegnelser, såkalte ”hvite” eller ”svarte” lister, over stater som skal anses som høy- eller lavskatteland. I Norge har man foreløpig ikke laget slike lister, men departementet er i § 10-70 gitt hjemmel til å vedta en slik presisering i forskrift.

4.4.2 Sverige

Vilkåret om at innretningen må være hjemmehørende i et land med lavt skattenivå, kommer i Sverige til uttrykk ved at det bare er utenlandske juridiske personer som ikke er utenlandske selskap, som er underlagt CFC-beskatning. Det er derfor avgjørende å kartlegge innholdet i begrepet utenlandsk selskap.

Et utenlandsk selskap foreligger om en av to forutsetninger er oppfylt: Innretningen må enten være gjenstand for beskatning som er likeartet med den som gjelder for svenske aksjeselskap,⁸⁴ eller være hjemmehørende i et skatteavtaleland som omfattes av den svenske lovgivningens ”hvite liste”.⁸⁵ I begge kriterier ligger en forutsetning om at selskapet må være et eget skattesubjekt i lokaliseringsstaten.⁸⁶

Jeg vil først ta for meg kravet om likeartet beskatning. Vilkåret har både en kvalitativ og kvantitativ side. Til sammenligning gir de norske reglene anvisning på en rendyrket

⁸² Jf. Utv 1996.206.SFS.

⁸³ Jf. Utv 1995.629.LB.

⁸⁴ Jf. IL 6:9.

⁸⁵ Jf. IL 6:10.

⁸⁶ Jf. Regeringsrättens dom i RÅ 1997 ref. 36.

sammenligning av de effektive skattesatsenes størrelse. Riktignok vil artsforskjeller, som regler om midlertidig skattefrihet i det aktuelle landet, virke inn på beregningen av proSENTSatsen. At det kvalitative kriteriet står på egne ben, får like fullt betydning der det effektive skattenivået er like høyt som i Sverige.

Det kvalitative kravet utdypes i forarbeidene til loven og innebærer at den utenlandske skatten etter sin art må ligne den svenske.⁸⁷ For det første må den utenlandske juridiske personen være gjenstand for direkte skatt på inntekt. Det kan derfor ikke være tilstrekkelig at innretningen betaler en fast årlig avgift til lokaliseringsstaten. Heller ikke omsetningsavgift, arbeidsgiveravgift eller formuesskatt er sammenlignbart med inntektsskatt. Videre legger forarbeidene til grunn at dersom visse sammenslutninger i flere år er fritatt for skatt, som et rent investeringsfremmende incentiv, vil kravet om likeartet skatt ikke være oppfylt. At innretningen et enkelt år ikke betaler inntektsskatt på grunn av tapsfradrag eller avskrivninger, utelukker likevel ikke at skatten anses som likeartet.

Den kvantitative siden av vilkåret om likeartet skatt går ut på at skattesatsene for den utenlandske juridiske personen ikke må underskride et visst minimumsnivå. Om dette uttaler forarbeidene at det er de effektive, og ikke de nominelle, skattesatser som er gjenstand for sammenligning. Når det gjelder hvor grensen går mer eksakt, er det stor uenighet i juridisk teori. Mattson og Dahlberg bygger på uttalelser i forarbeidene og konkluderer med at grensen for likeartet beskatning går et sted mellom 10 og 15 %.⁸⁸ Wenehed mener på sin side at de nevnte uttalelsene står i strid med en naturlig forståelse av lovens ordlyd. Etter en nærmere analyse av den svenske effektive skattesatsen, finner han at skattenivået må ligge mellom 17 og 26,9 % for å være likeartet med Sverige.⁸⁹ Spørsmålet må derfor anses uavklart i svensk rett, og en sammenligning med totredjedelskravet etter norsk lovgivning vil følgelig bli lite fruktbar.

⁸⁷ Se Prop. 1989/90:47, s. 17-18.

⁸⁸ Se Mattson, s. 45 og Dahlberg, s. 139.

⁸⁹ Se Wenehed, s. 354

Et utenlandsk selskap anses også å foreligge hvis den utenlandske juridiske personen er hjemmehørende og skattepliktig i en stat Sverige har inngått skatteavtale med.

Forutsetningen er at lokaliseringsstaten står oppført på en særskilt liste som er inntatt i loven, at personen omfattes av skatteavtalens regler om begrensning av beskatningsretten og at personen er hjemmehørende i den andre staten i henhold til avtalen.

Regelen fyller to funksjoner. For det første forskyver den problemene med å identifisere lavskattelend fra skattyterne og ligningsmyndighetene og over til det svenske Finansministeriet, som utreder eventuelle endringer i listen. For det andre trekkes grensen for svenske myndigheters jurisdiksjon, slik at traktatforpliktelser ikke krenkes.

Dersom innretningen er hjemmehørende i Sverige, vil den på samme måte som i Norge være gjenstand for direkte beskatning, og CFC-reglene kommer ikke til anvendelse. At den juridiske personen må omfattes av skatteavtalens regler om begrensning av beskatningsadgangen, får betydning der avtalen inneholder såkalte ”uteslutningsartiklar”. Eksempelvis slår skatteavtalen mellom Sverige og Barbados fast at banker og forsikringsselskaper som er berettigede til skattefordeler etter særlovgivningen i Barbados, ikke er berettiget til skattelempling etter avtalen.⁹⁰ En tilsvarende begrensning finnes for øvrig i skatteavtalen mellom Norge og Barbados.⁹¹ Både i Norge og Sverige ser man altså at eksistensen av en skatteavtale ikke i seg selv er til hinder for CFC-beskatning. Dersom den juridiske personen ikke omfattes av avtalen, har eierens hjemstat tvert imot frie tøyler.

Fortegnelsen over stater, den såkalte hvite liste, omfatter samtlige av Sveriges avtalepartnere, med unntak av Australia, Jugoslavia, Kypros, Malaysia, Spania og Thailand.⁹² Fellestrekket for disse statene er at visse selskapstyper er undergitt særskilt lempelig beskatning, og at de samme selskapstypene faller inn under skatteavtalenes virkeområde. At Nederland og Danmark, som praktiserer ”participation exemption”,

⁹⁰ Se Dahlberg, s. 245, jf. avt. Sverige/Barbados (1991) art. 24.

⁹¹ Jf. avt. Norge/Barbados (1990) art. 29.

⁹² Se IBFD, s. 583.

står oppført på listen, må sees i sammenheng med at Sverige har innført slik lovgivning selv.⁹³

4.4.3 Danmark

Tidligere gikk vilkåret om lav beskatning i Danmark ut på at selskapets avkastning måtte være gjenstand for *vesentlig lavere* skattlegging enn etter danske regler. Den gjennomgripende lovendring i 2002 sørget imidlertid for å kodifisere gjeldende ligningspraksis i tilknytning til vesentlighetskriteriet.⁹⁴ Løpende skattlegging utløses således bare dersom selskapets samlede utenlandske inntektsskatt utgjør mindre enn $\frac{3}{4}$ av den danske inntektsskatt på et tilsvarende overskudd.⁹⁵ Ettersom skattesatsen for selskaper i Danmark for tiden ligger på 30 %, ⁹⁶ går grensen ved et skattenivå på 22,5 %. Terskelen ligger dermed noe høyere enn i Norge, hvor CFC-beskatning først utløses ved skattenivåer på under 18,7 % (2/3 av 28 %). I begge land er vilkåret rent kvantitativt – artsforskjeller mellom skattesystemene vil bare kunne være utslagsgivende i den grad de påvirker effektiv skattesats. Videre er det, også i Danmark, inntektsskattene som er gjenstand for sammenligning, og ikke for eksempel formuesskatter eller avgifter.

Etter norsk rett skal som nevnt sammenligningen av skattesatser skje på bakgrunn av en vurdering av forholdene over en periode på to til tre år. En slik metode gjør det nødvendig å forutsi skattenivået i fremtidige inntektsår, noe de danske lovgivere fant lite tilfredsstillende.⁹⁷ I Danmark foretas isteden en *år-til-år-vurdering* på grunnlag av årets resultat, uavhengig av både tidligere år og forventningene til den fremtidige utenlandske beskatning. Det tas dermed bare hensyn til den aktuelle skatt i gjeldende inntektsår, og ikke til den utsatte skatt. Problemet med en slik vurdering er at utsatt utenlandsk skatt på ett eller annet tidspunkt vil bli aktuell, og det oppstår følgelig en nærliggende fare for økonomisk dobbeltbeskatning i senere inntektsår. Dersom summen av de utenlandske skatter og den danske CFC-skatten overstiger den skatt selskapet ville

⁹³ Jf. IL 24:15.

⁹⁴ Se Wittendorff, s. 143.

⁹⁵ Jf. SEL § 32, stk. 1, nr. 1.

⁹⁶ Jf. SEL § 17, stk. 1.

⁹⁷ Jf. Lovforslag nr. L 61 av 2001.

ha betalt i Danmark av CFC-inntekten, skal det overskytende beløp derfor tilbakebetales til skattyteren.⁹⁸

Det er verdt å merke seg at det er skatten av hele inntekten, og ikke bare av de finansielle inntekter, som er gjenstand for sammenligning. Det kan således foreligge grunnlag for direkte beskatning, selv om den utenlandske skatten på CFC-inntekt er høy. Tilsvarende kan løpende beskatning tenkes utelukket til tross for at det utenlandske skattenivået på CFC-inntekten er lavt. Regelen virker noe inkonsekvent, når en vet at kun finansielle inntekter regnes med ved fastsettelsen av det skattepliktige overskudd. Formålet skal ha vært ligningsteknisk forenkling.⁹⁹

Som i Norge og Sverige, legges de effektive skattesatsene til grunn for sammenligningen. SEL § 32, stk. 3 og 4 inneholder således detaljerte regler om fastsettelsen av sammenligningsgrunnlaget for den utenlandske skatt. Formålet med bestemmelsene er å gjøre sammenligningen mer reell og å redusere skattyternes mulighet til å påvirke betingelsene for CFC-beskatning.¹⁰⁰ Det heter i reglene at gevinster og tap skal beregnes på grunnlag av de faktiske anskaffessummer og det faktiske anskaffelsestidspunkt. Når det gjelder tidfesting, anses driftsmidler for avskrevet etter utenlandske satser, forutsatt at disse ikke overstiger de danske maksimalsatsene (l.c.). Videre gjøres avskrivninger som etter dansk rett er valgfrie, tvungne dersom det utenlandske selskapet har krevet tilsvarende fradrag etter de utenlandske regler. For øvrig kan man ikke benytte andre tidfestingsprinsipper enn de som gjelder etter danske skatteregler. Det innrømmes fradrag for tidligere års underskudd i den utstrekning slikt fradrag kan gis etter danske regler. Sammenfatningsvis legger altså interne danske bestemmelser, bl.a. om inngangsverdier og tidfesting, bånd på beregningen av skattepliktig inntekt i relasjon til sammenligningen av skattenivåer. Ettersom også norsk rett legger de effektive skattesatsene til grunn, må de danske og norske prinsippene for sammenligning av skattesatser i hovedsak anses som sammenfallende. Hovedforskjellen ligger i at

⁹⁸ Jf. SEL § 32, stk. 12.

⁹⁹ Se Wittendorff, s. 144.

¹⁰⁰ Se Wittendorff, s. 146.

beregningen av effektive skattesatser i Danmark er gjenstand for detaljert lovregulering, mens man i Norge har overlatt de nærmere vurderingene til ligningsmyndighetene.

Et særtrekk ved dansk CFC-lovgivning er at det utenlandske selskapet, uansett skattenivå i lokaliseringsstaten, vil anses for å være lavt beskattet hvis det har inngått avtale om skattesats eller beskatningsgrunnlag med det aktuelle lands myndigheter.¹⁰¹ På samme måte anses vilkåret om lavt skattenivå for å være oppfylt hvis landets skatteregler er innrettet etter hvor eierne er hjemmehørende.

Danmark har på samme måte som Norge, ikke utarbeidet lister over høy- eller lavskatteland.

4.4.4 Finland

Vilkåret om lavt skattenivå i selskapets hjemstat er etter finsk rett forskjellig for stater Finland ikke har inngått skatteavtale med og Finlands skatteavtalepartnere.

Selskap hjemmehørende i stater uten skatteavtale med Finland, må være underlagt inntektsbeskatning som er lavere enn 3/5 av det tilsvarende skattenivået for et finsk selskap.¹⁰² Med dagens skattesats på 29 %, vil grensen gå ved et skattenivå på 17,4 %.¹⁰³ Nivået er dermed lagt noe lavere enn i Norge og Danmark.

Sammenligningsgrunnlaget er tilnærmet det samme i norsk og finsk lovgivning – man sammenligner de effektive skattesatsene, fastsatt ut fra beskatningsgrunnlaget, fradragsordninger, tidfestingsregler osv.¹⁰⁴

Den samme regelen gjelder som utgangspunkt for selskaper lokalisert i skatteavtalestater. Men dersom to tilleggsvilkår er oppfylt, unngår eieren beskatning, selv om selskapets effektive skattenivå skulle ligge lavere enn 17,4 %.¹⁰⁵

¹⁰¹ Jf. SEL § 32, stk. 9.

¹⁰² Jf. BASL 2 § 1 mom.

¹⁰³ Se IBFD, s. 199.

¹⁰⁴ Jf. Meddelande 3/1999, pkt. 3.3.

¹⁰⁵ Jf. BASL 2 § 2 mom. nr. 2.

For det første må den gjennomsnittlige, effektive selskapsskattesatsen i landet ikke i vesentlig grad avvike fra den som gjelder i Finland. Formålet med dette gjennomsnittsvilkåret er å motvirke effektene av at det i en og samme stat kan forekomme ulike skattesatser. Bedømmelsen gjelder hele staten, men det skal tas hensyn til at det allmenne selskapsskattenivået kan variere i forskjellige deler av staten, slik tilfellet er i de sveitsiske kantonene. Det vil derfor ikke alltid være tilstrekkelig å vurdere statens selskapsskatt, man må også se på skattesystemet i delstater, kommuner eller andre administrative deler. Selskapsskatten skal ifølge forarbeidene anses som vesentlig lavere enn i Finland hvis den underskriver 75 % av den finske selskapsskatten.¹⁰⁶ Grensen går altså ved en gjennomsnittssats på 21,75 %. Den finske Skattestyrelsen har i tillegg utarbeidet en ”grå” liste over syv stater som anses å ha vesentlig lavere skattesatser enn Finland.¹⁰⁷ Opptegnelsen er ikke rettslig bindende, den angir kun retningslinjer for vurderingen.

For det andre kan ikke selskapet ha dratt nytte av hjemstatens regler om *særskilte* skattefritak. Ifølge forarbeidene omfatter dette skattefritak som gjelder visse selskaper eller selskaper som driver en bestemt type virksomhet samt øvrige begrensede fritak som ikke kan benyttes av alle selskaper hjemmehørende i staten. Ett eksempel som trekkes frem er Irlands særskilte fritaksregler for bestemte typer servicevirksomhet og for visse investeringsfond. Regelen er ikke til hinder for at selskapet benytter *alminnelige* skattefritak, dvs. lempningsregler som gjelder for alle typer selskap (for eksempel de nederlandske særreglene om skattefrie gevinster). Bakgrunnen for skillet er at det først og fremst er de særskilte lempningsreglene som forårsaker skadelig skattekonkurransse.¹⁰⁸

¹⁰⁶ Jf. StUB 51/1998.

¹⁰⁷ Jf. Meddelande 3/1999, pkt. 3.3. De aktuelle statene er Barbados, Forente Arabiske Emirater, Malaysia, Malta, Pakistan, Sveits og Singapore.

¹⁰⁸ Se RP 149/1998.

5 Rettsvirkningene av CFC-beskatning

5.1 Inntektsfastsettelsen

5.1.1 Norge

Reglene om fastsettelsen av skattepliktig inntekt er nedfelt i sktl. § 10-65. De norske skattyteres inntekt skal etter denne bestemmelsen settes til deres andel av selskapets overskudd som om selskapet var skattyter. Inntekten fastsettes altså etter en nettometode, tilsvarende metoden som brukes ved ligningen av deltakere i deltakerlignede selskaper. Der lovgivningen åpner for valgmuligheter, typisk når det gjelder avskrivningssatser, må de norske deltakerne velge samme løsning. Hvis de ikke kommer til enighet, må ligningsmyndighetene foreta valget. Det fremgår av forarbeidene at myndighetene må legge til grunn den løsning som normalt er gunstigst for skattyterne.¹⁰⁹

Inntekten skal etter loven fastsettes i henhold til reglene i norsk skattelovgivning. Ligningsloven¹¹⁰ § 4-4 nr. 3 pålegger skattytere med bestemmende innflytelse i et utenlandsk selskap en alminnelig opplysningsplikt om forhold som har betydning for ligningsbehandlingen. Dersom det aktuelle NOKUS-selskapet ikke har regnskapsplikt i lokaliseringsstaten, slik som i Panama,¹¹¹ antas de norske deltakerne å ha full regnskapsplikt til norske ligningsmyndigheter etter denne bestemmelsen. I de fleste tilfeller vil imidlertid selskapet ha utarbeidet årsregnskap etter hjemstatens regnskapsregler. Dersom dette regnskapet legges til grunn for beskatningen i Norge, vil man ikke oppnå nøytralisering av gunstige tidfestingsregler, for eksempel liberale regler om avskrivninger og avsetninger. For deltakerne ville det på den annen side være svært byrdefullt å måtte utarbeide et helt nytt skatteregnskap, som tilfredsstillende norske regler. Proposisjonen legger derfor til grunn en mellomløsning, der deltakerne har plikt til å tilpasse de enkelte postene i årsregnskapet slik at de tilfredsstillende norske skatteregler. Forskjellen består i at deltakerne kan ta utgangspunkt i det eksisterende regnskapet; det er ikke nødvendig å gjøre nye vurderinger av størrelsen på aktiva- og passivapostene.

¹⁰⁹ Jf. Ot.prp.16 s. 80.

¹¹⁰ Lov av 13. juni 1980 nr. 24.

¹¹¹ Se Zimmer (red.), s. 431.

Regnskapet vil normalt være utarbeidet i registreringslandets valuta, selv om også ”funksjonell valuta”, dvs. den valuta hoveddelen av transaksjonene skjer i, godtas i praksis.¹¹² Regnskapsføring i funksjonell valuta er svært praktisk for skipseiende selskaper, som vanligvis både mottar fraktinntekter og tar opp lån i USD. Etter omarbeidelsen av det utenlandske skatteregnskapet, må det foretas en omregning i norske kroner. Det er imidlertid kun resultatet som skal regnes om.¹¹³ Ved fordringer i lokal eller funksjonell valuta vil det følgelig ikke oppstå noen valutagevinst eller –tap på grunn av omregningen. Det følger av forskrift av 15. mars 1993 nr. 199 § 1, se også proposisjonen, at kursen ved inntektsårets slutt skal legges til grunn for omregningen.

Dersom selskapet har anskaffet driftsmidler før etableringen av norsk kontroll, må det fastsettes avskrivningsgrunnlag, samt inngangsverdier med henblikk på senere gevinst- eller tapsberegning. Etter reglene om inntak i norsk beskatningsområde settes den såkalte inntaksverdien til selskapets anskaffelsespris, redusert med lineære avskrivninger frem til selskapet ble norsk-kontrollert.¹¹⁴ Ved omregningen av anskaffelsesprisen legges kursen ved anskaffelsestidspunktet til grunn.

Som nevnt under 4.2.1 kommer ikke NOKUS-reglene til anvendelse på selskaper hjemmehørende i skatteavtaleland, med mindre inntektene hovedsakelig er av passiv karakter. Når den aktuelle sammenslutningen har blandet inntekt, finnes i hovedsak to alternative metoder for å fastsette den skattepliktige inntekt. *Transaksjonsmetoden* innebærer at man bare medregner de passive inntektene i CFC-inntekten, mens *enhetsmetoden* fanger opp alle selskapets inntekter.¹¹⁵ Etter norsk lovgivning skattlegges deltakerne både for aktive og passive inntekter.¹¹⁶

¹¹² Jf. Utv 1994.179.LB.

¹¹³ Jf. Ot.prp.16 s. 80 og Utv 1994.178.LB.

¹¹⁴ Se sktl. § 14-61, jf. § 14-60 (2).

¹¹⁵ Se OECD, s. 47-48.

¹¹⁶ Jf. Ot.prp.16 s. 83.

Tilordningen av den skattepliktige inntekt skal skje i samme forhold som skattyterne kontrollerer selskapets kapital, målt etter andelens pålydende verdi, og ikke etter deltakernes rett til utbytte.¹¹⁷ I den interne tilordningen mellom de norske skattyterne, må imidlertid andelen av det totale utbyttet legges til grunn. Dette forutsetter at det er en reell forskjell mellom kontrollandel og andel av utbytte. Dersom det i forbindelse med et aksjesalg avtales at visse deler av årets resultat ikke tilfaller kjøperen, vil dette typisk reflekteres i aksjenes kostpris, og derfor ikke utgjøre en reell reduksjon i kjøperens rett til utbytte.¹¹⁸

Hvis selskapet eller innretningen kontrolleres via et annet norsk-kontrollert utenlandsk selskap, skal ifølge forarbeidene overskuddet tilordnes på bakgrunn av multiplisering av eierandelene.¹¹⁹ Eier den norske skattyteren 50 % av aksjene i det mellomliggende selskap, som igjen eier 50 % av aksjene i NOKUS-selskapet, tilordnes skattyteren 25 % av overskuddet. For øvrig avhenger inntektsfastsettelsen av om overskuddet i det mellomliggende selskap beskattes løpende i Norge, dvs. om selskapet er hjemmehørende i et lavskatteland eller ikke. Hvis morselskapet er lokalisert i et lavskatteland, beregnes inntekten indirekte via dette selskapet.¹²⁰ Det skjer følgelig en samordning av NOKUS-selskapenes inntekter, slik at underskudd i det ene selskapet kommer til fradrag i det andre selskapets overskudd. Dersom morselskapet ikke er hjemmehørende i et lavskatteland, er det gitt en særregel i sktl. § 10-65 (2). I slike tilfelle skattlegges de norske deltakerne direkte for andelen av NOKUS-selskapets overskudd eller underskudd.

Det er bare deltakere som kontrollerer NOKUS-andeler ved utgangen av inntektsåret som er undergitt løpende beskatning, jf. § 10-61. En deltaker som har avhendet sin andel før årets slutt, vil altså unngå CFC-beskatning. Kjøper av andelene vil på den

¹¹⁷ Jf. Ot.prp.16 s. 155.

¹¹⁸ Jf. Utv 1998.268.SFS.

¹¹⁹ Jf. Ot.prp.16 s. 78.

¹²⁰ Jf. Utv 1999.420.SFS.

annen side tilordnes sin andel av selskapets resultat for hele inntektsåret, og ikke bare en forholdsmessig del.¹²¹

5.1.2 Sverige

Etter svensk rett skal hver enkelt deltaker skattlegges for et beløp tilsvarende hans andel i den juridiske personens inntekt.¹²² Regelen tilsvarende den som gjelder for ansvarlige selskap ("handelsbolag"), og den svenske Regeringsrätten har avgjort at reglene for ansvarlige selskap skal legges til grunn for beregningen.¹²³ Dette innebærer at det ikke er eiernes andel av individuelle inntekts- eller kostnadsposter som skattlegges. Inntektsfastsettelsen skjer i den utenlandske juridiske personen, og inntekten fordeles deretter mellom deltakerne.¹²⁴ I Sverige, som i Norge, følges altså nettometoden ved beregning av inntekt i CFC-selskap.

Det fremgår videre av forarbeidene til de svenske bestemmelsene at inntekten i den utenlandske sammenslutningen skal beregnes i henhold til svenske skatteregler.¹²⁵ Dette innebærer at eierne må endre postene i selskapets utenlandske regnskap, slik at dette tilfredsstiller svenske regler. Sverige har her valgt samme løsning som Norge.¹²⁶

Ved utformingen av det svenske regnskapet, må inntekter og kostnader omregnes til svenske kroner. Det er kursen ved inntektsårets utgang som skal legges til grunn, på tilsvarende måte som i Norge.¹²⁷

¹²¹ Jf. Ot.prp.16 s. 154 og Utv 1998.267.SFS.

¹²² Jf. IL 6:16.

¹²³ Se RÅ 1994 ref. 94, jf. Wenehed, s. 359.

¹²⁴ Se RSV, *Handledning för beskattning av inkomst och förmögenhet m.m. vid 2002 års taxering*, s. 1332.

¹²⁵ Se Dahlberg, s. 157.

¹²⁶ Se Ot.prp.16 s. 80.

¹²⁷ Jf. Kammarrätten i Göteborgs dom i sak nr. 4933-1999.

CFC-lovgivningen i Sverige har ikke særregler om inngangsverdier for aktiver anskaffet før etableringen av nasjonal kontroll. Etter alminnelige regler er det derfor kostprisen som er avgjørende.¹²⁸

Sverige bygger på samme måte som Norge på enhetsmetoden, idet det ved inntektsfastsettelsen ikke sondres mellom aktive og passive inntekter.

Tilordningen av inntekt skjer som nevnt i henhold til andelen av sammenslutningens overskudd. Henvisningen til aksjonærens andel må forstås på samme måte som under kontrollkravet, dvs. at det må ses bort ifra vedtekter eller avtale som utvider eller innskrenker aksjonærens krav på utbytte. Til forskjell fra NOKUS-reglene, gjelder dette ikke bare i relasjon til utenlandske eiere, men også i det interne forholdet mellom skattyterne.

Ovenfor er det lagt det til grunn at også indirekte eie regnes med i vurderingen av om nasjonal kontroll foreligger, samt om kravet til den enkelte skattyters innflytelse er oppfylt. Et annet spørsmål er om deltakerne kan *skattlegges* for andeler under indirekte kontroll. Kammerrätten i Göteborg har i en dom lagt til grunn at et svensk morselskap kunne underlegges løpende beskatning for resultatet i to datterdatterselskaper i de Nederlandske Antiller.¹²⁹ Det svenske Riksskatteverket mener på den bakgrunn at også indirekte eide andeler må regnes med ved inntektsfastsettelsen.¹³⁰ På den annen side mener Dahlberg at en slik tolkning er uforenlig med lovens ordlyd og viser blant annet til en artikkel av Kerstin Boström.¹³¹ Siden disse utgivelsene ble skrevet, har Sverige riktignok fått en ny skattelov, der den aktuelle bestemmelsen har fått en noe annen utforming. Den språklige endringen har imidlertid neppe noen betydning for det aktuelle spørsmålet, så rettstilstanden må fremdeles anses uavklart på dette punkt. I Norge er det derimot sikker rett at overskudd tilordnes også på grunnlag av andeler eiet gjennom flere selskapsledd.

¹²⁸ Jf. IL 44:13.

¹²⁹ Jf. Kammarrätten i Göteborgs dom i sak nr. 3378-1998.

¹³⁰ Se RSV, *Handledning för internationell beskattning*, pkt. 3.1.4.3.

¹³¹ Se Dahlberg, s. 158.

Ved avhendelse av andeler i et CFC-selskap i løpet av inntektsåret, vil på samme måte som i Norge, kjøperen bli tilordnet hele årets resultat. Dette følger av at IL 6 kap. 16 § henviser til personkretsen i 15 §, og at sistnevnte bestemmelse kun omfatter deltakere som kontrollerer sammenslutningen ved utgangen av inntektsåret.

5.1.3 Danmark

I henhold til dansk lovgivning skal eieren medregne det utenlandske selskaps CFC-inntekt ved fastsettelsen av egen inntekt.¹³² Loven forutsetter videre at det først skal foretas en overskuddsberegning i CFC-selskapet, og deretter en fordeling mellom deltakerne.¹³³ Nettometoden benyttes altså både i Norge, Sverige og Danmark. En annen sak er at spørsmålet om fordeling av inntekt mellom eiere av samme nasjonalitet, ikke blir like aktuelt i Danmark som i de øvrige land, idet de danske kravene til individuell kontroll er lagt såpass høyt.

Den nærmere fastsettelsen av skattepliktig inntekt skjer, som i Norge, etter nasjonale regler.¹³⁴ Tidligere het det i § 32, stk. 6, at reglene om frivillig sambeskatning av aksjeselskaper i § 31 kom til anvendelse ved inntektsberegningen i CFC-selskap. I medhold av sistnevnte bestemmelse hadde Ligningsrådet vedtatt en forskrift bl.a. om utferdigelse av regnskap for utenlandsk sambeskattet selskap.¹³⁵ Ved lovendringen ble imidlertid § 32, stk. 6, opphevet og erstattet med en hittil ubrukt forskriftshjemmel i stk. 11. Konsekvensen er at det i dag ikke finnes regler om regnskapsføring eller omregning fra fremmed til dansk valuta. Det er derfor uklart om det er resultatet eller den enkelte regnskapspost som skal omregnes, noe som først og fremst får betydning for om det oppstår agio/disagio. Videre er det usikkert om det er kursen ved inntektsårets utgang eller gjennomsnittskursen som skal legges til grunn for regnestykket.¹³⁶

¹³² Jf. SEL § 32, stk. 1, jf. stk. 7.

¹³³ Jf. SEL § 32, stk. 7.

¹³⁴ Se Jacobsen m. fl., s. 321.

¹³⁵ Cirkulære nr. 97 av 30. juni 1997.

¹³⁶ Se Wittendorff, s. 152.

Fastsettelsen av inngangsverdier for aktiver som er anskaffet før skattyteren fikk kontroll over selskapet, skjer på en annen måte enn i Norge og Sverige. Etter dansk CFC-lovgivning tas det nemlig ikke utgangspunkt i de faktiske anskaffelseskostnader, men tvert imot i markedsverdien på tidspunktet for etableringen av kontroll.¹³⁷ På denne måten skattlegges eieren kun for inntekt som skriver seg fra perioden hvor han har hatt kontroll over selskapet.

Dersom den utenlandske sammenslutningen oppebærer inntekt fra flere typer virksomhet, er det bare CFC-inntekten som skal skattlegges hos eieren. Definisjonen av begrepet CFC-inntekt, som omtales under 4.2.3 ovenfor, får dermed både betydning for CFC-reglens virkeområde og for fastsettelsen av den skattepliktige inntekt. Til forskjell fra Norge og Sverige, benytter altså Danmark transaksjonsmetoden.

På samme måte som i Norge og Sverige, er det eierandelen, og ikke stemmeandelen, som danner grunnlag for tilordningen av det skattepliktige overskudd.¹³⁸ Som tidligere nevnt, anses ikke retten til utbytte som en selvstendig kontrollform etter dansk rett. Skattyterens andel av det totale utbytte vil derfor ikke i noe tilfelle være relevant ved inntektsfastsettelsen, i motsetning til situasjonen etter norsk rett.

I norsk og svensk lovgivning er det fastsatt et skjæringstidspunkt for fikseringen av størrelsen på skattyterens eierandel, nemlig inntektsårets utgang. I Danmark tas det isteden utgangspunkt i den gjennomsnittlige andel av CFC-selskapets samlede aksjekapital som deltakeren har eid i inntektsåret.¹³⁹ En skattyter som eier 25 % av aksjekapitalen i et selskap i 9 måneder og 100 % av aksjekapitalen i de resterende 3 måneder av inntektsåret, skal derfor medregne 43,75 % av selskapets CFC-inntekt $((25 \% \times 9/12) + (100 \% \times 3/12))$. Til sammenligning ville 100 % av selskapets inntekt bli skattlagt hos eieren etter norsk rett. Videre skal man bare medregne den perioden av inntektsåret hvor kontrollkravet er oppfylt.¹⁴⁰ Hvis man i eksempelet ovenfor forutsetter

¹³⁷ Jf. SEL § 32, stk. 7, 3. pkt.

¹³⁸ Se Jacobsen m. fl., s. 318.

¹³⁹ Jf. SEL § 32, stk. 7, 1. pkt.

¹⁴⁰ Jf. SEL § 32, stk. 7, 2. pkt.

at eieren de 6 første månedene bare eide 20 % av aksjekapitalen, blir den gjennomsnittlige andel 31,25 % $((25 \% \times 3/12) + (100 \% \times 3/12))$, idet eierkravet kun har vært tilfredsstilt de siste 6 månedene.

Dersom skattyteren overdrar aksjene i det utenlandske selskapet til personer utenfor den eierkrets som kontrollerer selskapet, blir han skattlagt for en utvidet CFC-inntekt.¹⁴¹ Denne fastsettes som den CFC-inntekt selskapet ville oppbåret hvis det hadde realisert alle sine finansielle aktiver og passiver til markedspris på samme tidspunkt. Inntekten begrenses imidlertid oppad til et beløp som forholdsmessig svarer til den overdragne delen av aksjene i CFC-selskapet. Regelen medfører at skattyteren ikke får redusert sin skattbare CFC-inntekt ved å selge seg ut av selskapet før inntektsårets utgang. En deltaker som overdrar 25 % av aksjene i selskapet, blir dermed tilordnet 25 % av den konstruerte CFC-inntekten, i tillegg til den løpende tilordning av overskudd som skjer frem til salgstidspunktet. I Norge er det under enhver omstendighet eierandelen ved inntektsårets utgang som er avgjørende. Selv om den danske metoden tilsynelatende er langt mer komplisert, er faren for omgåelser antakelig høyere i Norge.

5.1.4 Finland

På samme måte som i de øvrige nordiske land, forutsetter finsk CFC-lovgivning at man først skal fastsette det utenlandske selskapets inntekt, og deretter fordele denne hos de enkelte deltakerne.¹⁴² Deltakerne er altså gjenstand for ligning etter nettometoden, tilsvarende ligningen av deltakere i kompaniskap.¹⁴³

Finske skatteregler danner grunnlaget for beregningen av sammenslutningens overskudd.¹⁴⁴ På samme måte som i Norge har lovgiverne i Finland ansett det altfor byrdefullt å pålegge skattyterne full regnskapsplikt til nasjonale myndigheter. Det er således tilstrekkelig at deltakeren leverer en redegjørelse for direkte og indirekte eierandeler i utenlandske basisselskaper, opplysninger som er nødvendige for

¹⁴¹ Jf. SEL § 32, stk. 8.

¹⁴² Jf. BASL 4 § 1 mom.

¹⁴³ Se Ministry of Finance, s. 13.

¹⁴⁴ Jf. RP 155/1994, pkt. 4.5.

inntektsfastsettelsen, samt informasjon om utdeling av utbytte, tap i inntektsåret og om de utenlandske skatter selskapet har betalt.¹⁴⁵

CFC-lovgivningen i Finland har ikke særregler om fastsettelse av inngangsverdier og avskrivningsgrunnlag idet selskapet oppnår CFC-status. Konsekvensen er at man bygger på anskaffelseskostnadene etter de alminnelige regler.¹⁴⁶ Rettstilstanden blir dermed den samme som i Norge.

Til tross for at det er et vilkår for løpende beskatning at selskapet hovedsakelig driver ikke-finansiell virksomhet, skattlegges selskaper med blandet inntekt etter enhetsmetoden. I motsetning til i Danmark regnes også ”aktive” inntekter med i CFC-inntekten.

Fordelingen av skattepliktig inntekt skjer i henhold til deltakernes individuelle kontrollandel, som i Danmark og Sverige.¹⁴⁷ Tilordningen skjer derfor etter eierandel for aksjonærer og etter andel av avkastningen for begunstigede i selvstendige innretninger. Ved indirekte kontroll multipliseres andelene i mor- og datterselskap, på tilsvarende måte som etter NOKUS-reglene.¹⁴⁸

Dersom skattyteren overdrar sine andeler i løpet av inntektsåret, vil han etter forarbeidene unngå CFC-beskatning. Dette kan imidlertid fravikes hvis formålet med salget har vært å omgå skattelovgivningen (l.c.). Norge, Sverige og Finland følger altså samme system her.

¹⁴⁵ Se Skattestyrelsen, *Beskatning av samfund och samfällda förmåner*, s. 19.

¹⁴⁶ Jf. Inkomstskattelag 1992/1535 46 §.

¹⁴⁷ Jf. BASL 4 § 1 mom.

¹⁴⁸ Jf. RP 155/1994.

5.2 Underskudd

5.2.1 Norge

Idet NOKUS-selskapers overskudd beskattes løpende på deltakernes hånd, oppstår spørsmålet om man skal innrømme fradragrett for underskudd i deltakerens øvrige inntekter.

Sktl. § 10-66 (1), jf. § 10-61 annet pkt., fastslår at underskudd som hovedregel kan føres til fradrag, men bare dersom skattyter erklærer at alt underlagsmateriale til selskapets regnskap vil bli fremlagt ved forespørsel. Skattyter trenger altså ikke skaffe disse opplysningene til veie ved levering av selvangivelsen, det er tilstrekkelig at han avgir skriftlig erklæring.

Fradragsretten er videre betinget av at underskuddet ligger innenfor en nærmere angitt fradragsramme, jf. § 10-66 (2). Reglene om fradragsramme er knyttet opp mot de som gjelder for kommandittister og stille deltakere etter § 10-43, så langt de passer.

Bakgrunnen for begrensningen i retten til fradrag er at skattyter ikke skal få fradrag for mer enn hans ansvarskapital, dvs. det han risikerer å tape på sin investering. For en deltaker som har vært med fra stiftelsen av et NOKUS, vil ansvarskapitalen utgjøre innskuddsforpliktelsen, tillagt deltakerens andel av senere overskudd. Deltakere som har kjøpt andeler i selskapet, vil ha en tapsrisiko tilsvarende kjøpesummen, med tillegg av andel i senere overskudd.

Etter lovens fremgangsmåte settes fradragsbegrensningen til deltakerens andel av selskapets eller innretningens skattemessige verdier med fradrag for gjeld. For at årets underskudd skal fanges opp i fradragsrammen, legges dette til beløpet nevnt ovenfor. Ettersom selskapets skattemessige verdier ikke omfatter de deler av innskuddsforpliktelsen som ennå ikke er innkalt, må også disse legges til. Det må imidlertid kreves at innskuddsforpliktelsen er reell. Hvis deltakeren har ervervet andelen mot vederlag, og vederlaget ikke svarer til de underliggende verdier i selskapet, må fradragsrammen korrigeres for over- eller underpris.

Kombinasjonen av at fradragsrammen er knyttet til selskapets skattemessige verdier og at selskapets regnskap føres i utenlandsk valuta med omregning til norske kroner ved inntektsårets utgang, resulterer i at fradragsrammen påvirkes av svingninger i valutakursen. Dersom kursene stiger over flere år, vil skattyters ansvarskapital i norske kroner overstige hans andel av selskapets verdier på sikt. Tilsvarende vil fradragsrammen bli mindre enn andelen av skattemessige verdier, ved synkende kurser. På denne måten kommer reglene om fradragsbegrensning i konflikt med både rettferdighets- og nøytralitetshensyn. Idet reglene om fradragsramme for kommandittister etter loven bare kommer til anvendelse "så langt de passer", kunne man som et alternativ legge valutakursen ved utgangen av inntektsår 1 til grunn for beregningen av samtlige års fradragsramme. En slik tolkning ville imidlertid bryte med lovens fremgangsmåte og heller ikke ha støtte i ligningspraksis.¹⁴⁹ De lege lata kan en nok derfor ikke ta hensyn til valutasingninger ved fastsettelse av fradragsbegrensning.

Anvendelsen av disse reglene skaper særskilte problemer i NOKUS-konsern. Som nevnt under 5.1.1 skal inntekten i det underliggende selskap fastsettes gjennom det mellomliggende selskap. Dette må innebære at det først beregnes en fradragsramme for mor-NOKUS, basert på de skattemessige verdier i datter-NOKUS, og deretter en ramme for den norske skattyteren som bygger på verdiene i mor-NOKUS. Selv om underskudd i datterselskapet som hovedregel kommer til fradrag i det mellomliggende selskaps overskudd, kan det altså tenkes at reglene i § 10-66 setter grenser for samordning av inntektene. Skattyterens fradragsramme må videre reduseres med morselskapets investering i det underliggende selskap, slik at denne ikke teller med to ganger.¹⁵⁰ Ved kjøp av andeler i NOKUS-konsern oppstår det også visse problemer i forbindelse med beregning av over- og underpris. Dersom skattyteren kjøper andeler i morselskapet, vil det bare være en avgrenset del av kjøpesummen som avspeiler verdien av investeringen i datter-NOKUS. Trolig må en derfor sette opp et forholdstall mellom den reelle verdien av de to selskapene, og fordele kjøpesummen etter dette tallet ved beregningen av fradragsrammer for selskapene.

¹⁴⁹ Se Woldbeck, s. 108.

¹⁵⁰ Jf. Utv 1998.266.SFS.

Underskudd som ikke kommer til fradrag det aktuelle inntektsår, kan kreves fremført til fradrag i senere års overskudd, jf. § 10-43 (4). Etter denne regelen gjelder ingen 10-årsgrense, som i den generelle bestemmelsen i § 14-6. Dersom det utenlandske selskapet flytter bestyrelsen til Norge, slik at selskapet blir hjemmehørende i Norge, må imidlertid akkumulert underskudd overføres til det norske selskapet og behandles etter hovedregelen i § 14-6.¹⁵¹

5.2.2 Sverige

Tidligere kom underskudd i svensk-kontrollerte utenlandske sammenslutninger fullt ut til fradrag i deltakernes øvrige inntekter. Ved en lovendring i 1994 ble imidlertid underskuddsfradraget fullstendig avskåret.¹⁵² I stedet for å knytte fradragsretten opp mot fradragsbegrensningen for kommandittister,¹⁵³ som i Norge, valgte man altså å fjerne underskuddsfradraget helt. Skattyteren henvises nå isteden til å fremføre underskuddet til senere beskatningsår. Bakgrunnen for endringen er at den tidligere regelen ga skattyteren vide muligheter for skatteplanlegging.¹⁵⁴ Til gjengjeld bryter den svenske regelen i større grad enn den norske mellømløsningen, med hensynet til symmetri.

5.2.3 Danmark

Etter dansk rett skal skattyteren kun medregne det utenlandske selskapets *positive* inntekt.¹⁵⁵ CFC-lovgivningen i Danmark er dermed asymmetrisk, på samme måte som i Sverige; aksjonærer i CFC-selskaper skattlegges fullt ut for selskapenes overskudd, men nektes fradrag for underskudd.

Adgangen til å fremføre underskudd til senere inntektsår skjer som utgangspunkt etter de alminnelige regler, som ikke lenger opererer med noen tidsbegrensning.¹⁵⁶ Det er

¹⁵¹ Jf. Utv 2001.286.SFS.

¹⁵² Jf. IL 14:11.

¹⁵³ Jf. IL 14:14.

¹⁵⁴ Se Dahlberg, s. 157.

¹⁵⁵ Jf. SEL § 32, stk. 1.

¹⁵⁶ Jf. ligningsloven § 15, stk. 1.

imidlertid gitt særregler for underskuddsfremføring gjennom definisjonen av begrepet CFC-inntekt.¹⁵⁷ Behovet for spesialregler springer ut av at det kun er finansielle inntekter som er gjenstand for løpende beskatning i Danmark. Man finner derfor ikke noe motstykke til disse reglene i Norge og Sverige. Det fremgår av loven at det skal skje en fordeling av underskudd mellom CFC-inntekt og annen inntekt. Det er således adgang til å fremføre den delen av selskapets underskudd som tilsvarer den forholdsmessige andel CFC-inntekten utgjør av selskapets samlede inntekt. Hvis CFC-inntekten utgjør 50 % av den samlede inntekt, gis det dermed fradrag for 50 % av de tidligere års underskudd. Dette gjelder også der underskuddet skriver seg fra tiden før den danske eieren oppnådde kontroll i selskapet.¹⁵⁸ Loven bestemmer videre at den delen av underskuddet som faller på annen inntekt enn CFC-inntekt, ikke kan fremføres. Når fremføringsadgangen bygger på et forholdstall, medfører bestemmelsen at negativ CFC-inntekt ikke fullt ut kommer til fradrag i senere års positiv CFC-inntekt. Dette skal være en utilsiktet konsekvens av reglene.¹⁵⁹

5.2.4 Finland

På grunn av faren for skatteplanlegging, har også Finland valgt å nekte investorer å trekke fra basisselskapers underskudd i sin øvrige inntekt.¹⁶⁰ Underskuddet kan derimot komme til fradrag i andelen av selskapets overskudd i fem etterfølgende år. Adgangen til fremføring av negativ CFC-inntekt er underlagt en strengere tidsbegrensning enn andre typer underskudd, som det gis fradrag for i inntil 10 år. De finske reglene om underskudd må følgelig anses som de mest restriktive i Norden.

¹⁵⁷ Jf. SEL § 32, stk. 5, nr. 10.

¹⁵⁸ Se Wittendorff, s. 151.

¹⁵⁹ Se Wittendorff, s. 150.

¹⁶⁰ Jf. BASL 5 §.

5.3 Aksjeutbyttebeskatningen

5.3.1 Norge

Når en norsk skattyter mottar utbytte fra et utenlandsk selskap, må han som hovedregel skatte av dette som av annen kapitalinntekt, jf. § 10-11. Bakgrunnen er at overskuddet hos det utdelende selskap ikke har vært gjenstand for beskatning til Norge. For selskaper som rammes av CFC-lovgivningen, skjer imidlertid beskatningen løpende, og full skatt på aksjeutbytte ville her innebære økonomisk dobbeltbeskatning. Paragraf 10-67 bestemmer derfor at utbytte er skattefritt i den utstrekning utbyttet ligger innenfor det overskuddet aksjonæren har blitt løpende beskattet for etter NOKUS-reglene. Fradrag i utlignet skatt for godtgjørelse etter § 10-12 må videre anses utelukket, da det er eieren, og ikke ”det utdelende selskap”, som er skattepliktig for selskapets overskudd, jf. tredje ledd.

Det kan ikke oppstilles noe vilkår om at selskapet faktisk har hatt et skattepliktig overskudd i NOKUS-perioden. Loven må leses slik at alt utbytte som stammer fra selskapets resultat i det tidsrommet aksjonærene har vært lignet etter NOKUS-reglene, er skattefritt. I en sak der det aktuelle selskapet hadde hatt regnskapsmessig overskudd, men hvor skattyteren likevel ble tilordnet underskudd på grunn av skattemessige avskrivninger, kom således både Finansdepartementet og Overligningsnemnda til at utdelt utbytte ikke kunne anses skattepliktig.¹⁶¹

5.3.2 Sverige

Utdeling fra CFC-selskaper er i Sverige skattefritt i den utstrekning de utdelte inntekter allerede har vært gjenstand for løpende beskatning.¹⁶² Regelen er den samme som i Norge, men dens berettigelse er ikke nødvendigvis like opplagt som her. Svensk skattelovgivning følger nemlig det klassiske system og godtar i stor utstrekning økonomisk dobbeltbeskatning av aksjeutbytte. Særbehandlingen i CFC-lovgivningen

¹⁶¹ Jf. Utv 1995.692.FIN og Utv 1996.252.SFS.

¹⁶² Jf. IL 42:22.

skyldes antagelig at skatteplikten for overskudd og utbytte ellers ville påhvile samme person.

Det fremgår ikke klart av loven hvorvidt utbytte også er skattefritt når det stammer fra inntekter som ikke er skattlagt, f. eks. på grunn av avskrivninger. Skattefritaket er begrenset til ”den del delägaren har beskattats” for andelen av sammenslutningens overskudd. Ordlyden synes altså isolert sett å tale for at det må ha foreligget et skattepliktig overskudd. Hvor stor gjennomslagskraft formålsbetraktninger og retts tekniske hensyn kan gis i tolkningen, er imidlertid vanskelig å uttale seg om fra norsk ståsted. Spørsmålet er ikke behandlet i den sentrale litteraturen om svensk CFC-lovgivning.

5.3.3 Danmark

Hovedregelen i dansk rett er at aksjeutbytte fra CFC-selskaper behandles på samme måte som utbytte fra andre selskaper.¹⁶³ For fysiske personer vil derfor aksjeutbytte være skattepliktig, på lik linje med annen kapitalinntekt.¹⁶⁴ Når den danske eieren er et selskap, er utbyttet skattefritt ved en eierandel på minst 20 % og en sammenhengende eiertid på minst 1 år.¹⁶⁵

Dersom det utenlandske selskapet er omfattet av aktieavancebeskatningsloven (ABL) § 2 a, oppstilles i alle tilfelle full skatteplikt for aksjeutbyttet.¹⁶⁶ Paragrafen omfatter først og fremst utenlandske selskaper som i vesentlig grad driver virksomhet av finansiell karakter, når overskuddet skattlegges vesentlig lavere enn etter danske skatteregler. I motsetning til regelen om løpende beskatning av overskuddet, oppstiller ikke § 2 a noe kontrollkrav. Dermed kan også andeler som besittes av minoritetsaksjonærer, rammes.¹⁶⁷ Bestemmelsen kommer imidlertid ikke til anvendelse dersom skattyteren, uavbrutt siden ervervet av aksjene eller i en sammenhengende

¹⁶³ Se Wittendorff, s. 157.

¹⁶⁴ Jf. ligningsloven § 16 A, stk. 1.

¹⁶⁵ Jf. SEL § 13, stk. 1, nr. 2, 2. pkt.

¹⁶⁶ Jf. SEL § 13, stk. 1, nr. 2, 3. pkt.

¹⁶⁷ Se Jacobsen m. fl., s. 325.

periode på minst 3 år, har oppfylt kontrollkravet etter CFC-reglene.¹⁶⁸ Det er verdt å merke seg at definisjonen av *finansiell virksomhet* bygger på den tidligere definisjonen i SEL § 32 og dermed skiller seg fra den nye definisjonen som er gjeldende etter 2002-revisjonen. Avgrensningen av lavskatteland er også vesensforskjellig, idet ABL § 2 a for det første gir anvisning på en skjønnsmessig vurdering, og for det andre inkluderer både aktuell og utsatt skatt i sammenligningsgrunnlaget, i motsetning til *år-til-år-vurderingen* SEL § 32 bygger på. Disse forskjellene er ikke nærmere begrunnet i forarbeidene, og bestemmelsens utforming er kritisert i juridisk teori.¹⁶⁹

Det følger av det ovenfor nevnte at det kan tenkes mange tilfelle hvor skattyteren først pålegges løpende CFC-beskatning, for deretter å bli skattlagt på ny ved utdeling av utbytte. I motsetning til Norge og Sverige, er det tydelig at Danmark i stor grad aksepterer økonomisk dobbeltbeskatning av aksjeutbytte fra CFC-selskaper. En annen forskjell består i at utbytte fra CFC-selskaper, etter norsk og svensk rett, er gjenstand for lempeligere beskatning enn utbytte fra andre selskaper, mens de danske reglene på enkelte punkter medfører skjerpet beskatning.

Selv om utbytte fra CFC-selskaper i mange tilfelle er skattepliktig etter dansk rett, gir bestemmelsen i SEL § 32, stk. 13, en viss beskyttelse mot dobbeltbeskatning.

Skattyteren skal i henhold til loven føre en særskilt beskatningskonto, såfremt aksjene i selskapet er omfattet av ABL § 2 a. Kontoen skal omfatte skattyterens andel av selskapets CFC-inntekt, fratrukket utenlandsk skatt, og fratrukket utbytte og gevinster som etter skatteavtale ikke skal medregnes ved inntektsfastsettelsen. Dersom saldoen etter dette er positiv, avkortes inntektsårets skattepliktige utbytter med et tilsvarende beløp. Regelen kommer bare til anvendelse dersom skattyteren er et selskap.

For fysiske personer er det gitt en annen form for lempning i utbyttebeskatningen, ved at skattyteren kun skal skattlegges for utbytte som overstiger den danske skatt han skal

¹⁶⁸ Jf. ABL § 2 a, stk. 6 og 7.

¹⁶⁹ Se Wittendorff, s. 158.

betale av overskuddet i selskapet.¹⁷⁰ Formålet med regelen er at eieren skattefritt skal kunne ta ut utbytte til dekning av den danske CFC-skatten.¹⁷¹

Ettersom utbytte fra CFC-selskaper konsekvent er fritatt for skatt etter norsk og svensk rett, sier det seg selv at det ikke er behov for lempningsregler tilsvarende de danske.

5.3.4 Finland

Utdeling fra utenlandske selskaper under finsk kontroll er skattefritt så lenge de ikke overstiger den CFC-inntekt deltakeren allerede er beskattet for.¹⁷² Man regner imidlertid kun med den inntekt skattyteren har blitt tilordnet i de foregående fem inntektsår. De finske reglene om utbytte fra basisselskaper må sees i sammenheng med at utbyttebeskatningen ellers bygger på godtgjørelsesmetoden.

På samme måte som i Sverige er loven noe uklar når det gjelder om utbyttet er skattefritt også når selskapet ikke har hatt skattemessig overskudd, f. eks. på grunn av avskrivninger. Forarbeidene er tause om spørsmålet.

5.4 Aksjegevinstbeskatningen

5.4.1 Norge

Økonomisk dobbeltbeskatning ved utdeling av utbytte fra norsk-kontrollerte utenlandske selskaper, unngås som nevnt ved at utbyttet fritas for skatt. For å tilfredsstille kravet til nøytralitet, bør også reglene om skatt på aksjegevinst ta høyde for dobbeltbeskatningsproblemet. Når aksjer i et NOKUS realiseres med fortjeneste, avspeiler nemlig en del av denne gevinsten det tilbakeholdte overskuddet, som tidligere har blitt skattlagt hos aksjonæren.

¹⁷⁰ Jf. ligningsloven § 16 H, stk. 4.

¹⁷¹ Se Engsig m. fl., s. 944.

¹⁷² Jf. BASL 4 § 2 mom.

Skatteloven § 10-68 første pkt. fastslår derfor at inngangsverdien, typisk kostprisen, for aksjene skal reguleres etter RISK-metoden, så langt denne passer. Beløpet inngangsverdien skal justeres med, består av årets skattepliktige inntekt til Norge, fratrukket utbytte som er avsatt eller utbetalt til norske aksjonærer og utlignet skatt, fordelt på samtlige aksjer i selskapet etter pålydende, jf. § 10-34. Med utlignet skatt menes her skatt som er betalt av *selskapet*, og ikke skatt betalt av deltakeren. Det er derfor bare utenlandsk skatt som tas i betraktning.¹⁷³ RISK-beløpet for den enkelte norske deltaker legges så til hans inngangsverdi på de realiserte aksjene.

Det følger av § 10-68 tredje pkt. at RISK-regulering kun skal skje i de år deltakerne skattlegges løpende for selskapets overskudd. Hvis en utenlandsk aksjonær selger sine aksjer i et selskap hjemmehørende i et lavskatteland til en norsk kjøper, vil altså inntekt oppbåret før overdragelsestidspunktet regnes med i gevinsten.¹⁷⁴ Regelen i tredje punktum skaper problemer når skattyteren har fått utbetalt utbytte etter opphør av NOKUS-beskatningen, dersom utdelingen skriver seg fra overskudd opptjent mens selskapet hadde NOKUS-status. På grunn av tredje pkt. kommer utbetalingen ikke til fradrag i RISK-beløpet, slik at inngangsverdien blir høyere enn den egentlig skulle ha vært. Når utbetalingen fra selskapet på sin side er skattefri etter § 10-67, blir resultatet at samme beløp kommer til fradrag i deltakerens inntekt to ganger. Samordningen mellom utbytte- og gevinstbeskatningsreglene virker noe ufullstendig på dette punkt. Etter det jeg erfarer har Ligningsnemnda ved SFS nektet slikt dobbeltfradrag i en hittil upublisert sak fra 2001.

Ved underskudd skal det skje en tilsvarende nedregulering av inngangsverdien, og i henhold til bestemmelsens annet pkt. gjelder dette selv om fullt underskuddsfradrag er utelukket på grunn av fradragssammenheng.

Der aksjer i et NOKUS-selskap er indirekte eiet av en norsk skattyter, oppstår det særskilte problemer når det mellomliggende NOKUS-selskap realiserer sine aksjer i det underliggende selskap. Etter ligningspraksis skal det ikke skje noen gevinstbeskatning

¹⁷³ Jf. Ot.prp.16 s. 85.

¹⁷⁴ Jf. Utv 1997.294.SFS.

hos den norske skattyteren i et slikt tilfelle.¹⁷⁵ Gevinsten medregnes isteden i det mellomliggende selskaps overskudd, som igjen skattlegges hos deltakeren. I forbindelse med denne gevinstberegningen skal det ikke foretas RISK-regulering. Dette skjer først når den norske aksjonæren realiserer sine andeler, ved at RISK-beløpene legges sammen.¹⁷⁶ Ettersom konsernselskapene er utenlandske, kommer særreglene om gjennomgående RISK ikke til anvendelse.¹⁷⁷

5.4.2 Sverige

Som nevnt under 5.3.2, har svensk lovgivning særregler som forhindrer økonomisk dobbeltbeskatning ved utdelinger fra den utenlandske juridiske personen. Ved realisering av aksjer i det aktuelle selskapet, gjelder imidlertid de alminnelige aksjegevinstreglene, som ikke tar høyde for at selskapets overskudd allerede er skattlagt. Tilsvarende vil det ikke tas hensyn til tidligere skattlagte inntekter dersom eieren realiserer aksjer med tap. Dette skal ha vært et bevisst valg fra lovgivers side.¹⁷⁸

Ved en lovendring fra 2002 er det imidlertid innført begrensninger i retten til fradrag for tap på aksjer i CFC-selskaper. Slike tap kan heretter bare trekkes fra i deltakerens kapitalgevinster på andeler i selskapet.¹⁷⁹ Endringen har sammenheng med at den svenske regjeringen i samme års budsjettproposisjon signaliserte at det var ønskelig å fjerne skatteplikten på gevinst og fradragsretten for tap på aksjer i næring. Den nye bestemmelsen tar sikte på å redusere risikoen for skatteplanlegging forårsaket av utsiktene til lovrevisjon.¹⁸⁰

I likhet med situasjonen etter norsk rett, behandles altså aksjer i CFC-selskap etter samme modell som andre aksjer. Når det gjelder økonomisk dobbeltbeskatning har Norge og Sverige på den annen side inntatt helt ulike standpunkter til problemet. Videre

¹⁷⁵ Jf. Utv 1998.222.SFS.

¹⁷⁶ Jf. sktl. § 10-34 (2) 6. pkt.

¹⁷⁷ Jf. Finansdepartementets skatteforskrift 19.11.1999 nr. 1158 § 10-34-20 3. og 4. ledd.

¹⁷⁸ Se Tivéus (red.), s. 85.

¹⁷⁹ Jf. IL 52:8.

¹⁸⁰ Se Prop. 2001/02:140.

er det i norsk rett lagt vekt på samordning av utbytte- og gevinstreglene i spørsmålet om dobbeltbeskatning. I Sverige peker derimot regelsettene i ulik retning på dette punkt. En tredje forskjell består i at norske regler virker symmetrisk, i den forstand at det gis tapsfradrag i samme utstrekning som det pålegges skatteplikt for gevinst.

Motsetningsvis gir svenske regler bare i svært begrenset grad adgang til å kreve fradrag for aksjetap.

5.4.3 Danmark

De danske reglene om beskatning av gevinst av aksjer i CFC-selskap følger samme mønster som reglene om utbyttebeskatning. Også her gjelder prinsippet om at aksjer i CFC-selskaper skal behandles på samme måte som andre aksjer. Gevinst ved realisasjon av aksjer vil derfor være skattefri etter en eiertid på minst tre år.¹⁸¹

Hvis ABL § 2 a kommer til anvendelse, blir imidlertid gevinsten skattepliktig, uansett hvor lang tid som er gått siden ervervet. Om bestemmelsens virkeområde viser jeg til punkt 5.3.3 ovenfor. De danske reglene åpner med dette for økonomisk dobbeltbeskatning også når det gjelder gevinster. Gevinster etter § 2 a beregnes videre etter en strengere metode enn andre aksjegevinster, for å sikre at kapitalavkastningen underlegges en samlet skattebelastning på dansk nivå.¹⁸² Gevinsten forhøyes således med 1 % for hvert besittelsesår skattyteren ikke har vært CFC-beskattet, dog maksimalt med 10 %.¹⁸³

For selskaper som skattesubjekt kommer positiv saldo på beskatningskontoen til fradrag i aksjegevinsten, se omtalen under 5.3.3. Dette forutsetter imidlertid at aksjene i datterselskapet er omfattet av ABL § 2 a. Et CFC-beskattet morselskap som har eid sine aksjer i mindre enn tre år, og som faller utenfor § 2 a, f. eks. fordi datterselskapets hjemstat regnes som høyskatteland etter denne bestemmelsen (men ikke etter SEL § 32), er derfor verken berettiget til skattefritak eller fradrag i sin fortjeneste.

¹⁸¹ Jf. ABL § 2, stk. 1.

¹⁸² Jf. Jacobsen m. fl., s. 324.

¹⁸³ Jf. ABL § 6, stk. 5.

Sammenlignet med NOKUS-reglene, aksepteres altså dobbeltbeskatning i noe større grad i dansk rett. Mens norsk CFC-lovgivning følger de generelle reglene om aksjegevinster, gjelder dessuten en rekke kompliserte spesialregler i Danmark.

5.4.4 Finland

Ettersom Finland ikke har særregler om gevinst og tap ved realisasjon av aksjer i CFC-selskaper, er det de alminnelige reglene som kommer til anvendelse. I henhold til den generelle lovgivning er alle aksjegevinster fullt ut skattepliktige, og aksjetap er på tilsvarende vis fradragsberettiget.¹⁸⁴ Finlands holdning til økonomisk dobbeltbeskatning i CFC-lovgivningen er dermed i stor utstrekning sammenfallende med Sveriges. Til forskjell fra svensk lovgivning, er imidlertid de finske reglene om gevinster symmetriske med reglene om tap.

6 Vurdering

6.1 Hvilke juridiske personer bør omfattes av CFC-lovgivningen?

Hensynet til nøytral og rettferdig beskatning tilsier at alle enheter som er regnet som selvstendige skattesubjekter, også kan underlegges løpende skattlegging under CFC-regimet.¹⁸⁵ Av denne grunn har de fleste nordiske land inkludert aksjeselskaper, mens de har unntatt ansvarlige selskaper og kommandittselskaper fra særreglenes anvendelsesområde. Sverige opererer på den annen side med en selvstendig definisjon av utenlandsk juridisk person, noe som resulterer i at også kompaniskap kan omfattes av reglene.

¹⁸⁴ Se IBFD, s. 194 og 203.

¹⁸⁵ Se Arnold, s. 411.

Når det gjelder stiftelser, har Sverige og Danmark valgt å holde disse utenfor CFC-lovgivningen, til tross for at stiftelser ellers har alminnelig skatteplikt. En slik ordning bryter med effektivitets- og rettferdighetshensyn og kan utgjøre en trussel mot skattefundamentene. På den annen side viser drøftelsen av de norske reglene under pkt. 4.3.1.3 at en regel om løpende beskatning av stiftelser nødvendigvis må bli retts teknisk komplisert og gi dårlig forutberegnelighet for skattyter. NOKUS-lovgivningen mangler altså klare kriterier for når selvstendige formuesmasser skal anses å være norsk-kontrollerte. En alternativ mellomløsning er å erstatte CFC-beskatningen med en engangsavgift for innskudd i utenlandske stiftelser, slik man har gjort i Danmark. Med dette oppnår man teknisk håndterbare løsninger, som samtidig er egnet til å beskytte skattegrunnlaget i landet.¹⁸⁶

Et annet tema er om reglene bør omfatte alle typer forretningsdrift, eller om de bør begrense seg til virksomhet av finansiell karakter. Dette er i realiteten et spørsmål om prioritet mellom kapitaleksportnøytralitet og kapitalimportnøytralitet. På den ene side kan man si at kapital bør underlegges den samme effektive beskatning uansett om den er plassert innenlands eller utenlands. Dette taler for at CFC-lovgivningens virkeområde utstrekkes til også å omfatte ikke-finansiell virksomhet.¹⁸⁷ På den annen side er det ønskelig at særreglene ikke svekker de nasjonale selskaperes konkurransevne i utlandet når disse driver reell forretningsvirksomhet. Videre er det grunn til å tro at investeringer i produksjonsvirksomhet m.v. i mindre grad enn passiv kapitalplassering er skattemessig motivert.¹⁸⁸ Idet CFC-reglenes preventive virkning er liten for slike investeringer, svikter også hensynet til beskyttelse av skattegrunnlaget. Alt i alt synes et generelt fritak for aktiv næringsvirksomhet å være mest i tråd med hensynene bak lovgivningen. Dette gjør for øvrig at selskaper med hjemsted i land det er inngått skatteavtale med, kan skattlegges på samme måte som andre selskaper, uten at traktatforpliktelser brytes (se neste punkt).

¹⁸⁶ Se Sollund i generalrapporten fra Nordisk skattevitenskapelig forskningsråds høstseminar 2000.

¹⁸⁷ Se Ot.prp.16 s. 75.

¹⁸⁸ Se Arnold, s. 445.

6.2 Forholdet til skatteavtalene

Både Norge, Sverige, Danmark og Finland er bundet av en rekke dobbeltbeskatningsoverenskomster med andre land. OECDs modellavtale, som de aller fleste av konvensjonene bygger på, tar utgangspunkt i at en stat ikke kan skattlegge inntekt fra foretak som ikke er hjemmehørende eller har fast driftsted i denne staten.¹⁸⁹ Det kan reises spørsmål om CFC-lovgivning er forenlig med det nevnte prinsippet. Den gjengse oppfatning, som bygger på uttalelser i OECD-avtalens motiver,¹⁹⁰ går ut på at traktatforpliktelsene ikke krenkes så lenge særreglene unntar produksjonsvirksomhet, normale tjenesteytelser eller handel som klart knytter seg til det økonomiske miljøet i selskapets hjemstat og ikke gir grunnlag for mistanke om skattemessig omgåelse.¹⁹¹ Jeg legger til grunn at dette er den korrekte forståelsen av skatteavtalene, selv om tolkningen er omstridt.¹⁹²

De nordiske land har valgt forskjellige tilnærminger til problematikken rundt skatteavtalene. Sverige har inkludert de fleste av sine avtalepartnere på den ”hvite” listen over stater som faller utenfor definisjonen av lavskatteland. På den annen side er det ikke oppstilt unntak for selskaper som driver produksjonsvirksomhet m.v. i avtalestater som ikke står på listen. På dette punkt må det antas å foreligge motstrid mellom svensk lovgivning og de aktuelle skatteavtalene.¹⁹³ I Norge og Finland er det gjort unntak for selskaper som hovedsakelig driver aktiv forretningsvirksomhet i avtalestaten. Samtidig åpner reglene i begge land for å skattlegge også ikke-finansielle inntekter, der selskapet driver blandet virksomhet. Dette harmonerer dårlig med OECD-avtalens motiver, som forutsetter at CFC-lovgivningen ikke må påvirke aktiv forretningsvirksomhet i selskapets hjemstat.¹⁹⁴ Dansk lovgivning, som bygger på transaksjonsmetoden, er å foretrekke i denne sammenheng.

¹⁸⁹ Jf. OECDs mønsteravtale art. 7.

¹⁹⁰ Jf. paragraf 26 i kommentarene til artikkel 1.

¹⁹¹ Se bl. a. Ot.prp.16 s. 82.

¹⁹² Se Dahlberg, s. 312. I den såkalte Schneider-saken (232276/2002) kom fransk høyesterett for øvrig til at Frankrikes CFC-lovgivning stred mot landets skatteavtale med Sveits.

¹⁹³ Se Dahlberg, s. 319.

¹⁹⁴ Se Wenehed, s. 96.

6.3 Kontrollkravet

Alle de omtalte land har satt nasjonal eller individuell kontroll som vilkår for CFC-beskatning. I den forbindelse kan det spørres om det egentlig er behov for et slikt krav.

I dag anvendes i hovedsak tre ulike begrunnelser for kravet om innflytelse. For det første kan det hevdes at det først er når sammenslutningen underlegges et minimum av nasjonalt eierskap, at selskapet får tilstrekkelig nasjonal tilknytning til at CFC-beskatning blir legitimt.¹⁹⁵ For det andre medfører et krav om innflytelse at inntektsfastsettelsen forenkles, idet minoritetsaksjonærer ofte har begrenset tilgang til regnskaper og underlagsmateriale.¹⁹⁶ Sist, men ikke minst, vil det være urettferdig å skatlegge deltakere for ikke utdelt utbytte, når de selv ikke har myndighet til å beslutte slik utdeling.¹⁹⁷

Det sistnevnte hensyn kan begrunne et krav om at skattyteren *alene* eller sammen med personer innenfor hans interessesfære må ha kontroll over selskapet. Dersom det utelukkende foreligger nasjonal kontroll, vil det derimot ikke være noen enkeltpersoner som kan sies å disponere bedriftens overskudd. En annen innvending mot å kreve kontroll over selskapet er at andre deltakeres kjøp, salg og innløsninger av andeler kan påvirke en skattyters status i forhold til CFC-reglene. Problemet oppstår både i forhold til det individuelle og det nasjonale kontrollkriteriet, noe som er egnet til å svekke forutberegneligheten for deltakerne. Videre gjør kontrollkravet det unektelig enklere å omgå reglene, ved at eiersammensetningen kan tilpasses lovens krav for å unngå løpende beskatning.¹⁹⁸

Alt i alt bør det settes spørsmålsteget ved det nasjonale kontrollkravets berettigelse. På bakgrunn av de nevnte rettferdighetshensyn bør et slikt vilkår i alle tilfelle kombineres med et *individuell* kontrollkrav.

¹⁹⁵ Op. cit. s. 43.

¹⁹⁶ Se Arnold, s. 133.

¹⁹⁷ Se OECD, s. 33.

¹⁹⁸ Se Wenehed, s. 412.

Når det gjelder hvilke kontrollformer som utløser CFC-beskatning, har landene i Norden valgt ulike løsninger. At stemmerettigheter bør utgjøre kontroll er ikke tvilsomt de lege ferenda, og samtlige land har inkludert denne formen for innflytelse. At andelen av selskapets aksjekapital (hele Norden) eller retten til utbytte (kun Norge og Finland) omfattes, er derimot ikke like opplagt. Det kan i den forbindelse anføres at aksjer uten stemmerettigheter ikke gir noen mulighet til å påvirke disponeringen av midlene i selskapet. Hensynet til skattyterens likviditet settes til side når f. eks. utbytte anses som kontroll.¹⁹⁹ På den annen side kommer man ikke utenom at en skattyter med stor kapital- eller utbytteandel vil oppnå en betydelig fordel ved utsatt beskatning. Idet en aksjonær under normale omstendigheter vil ha like stor andel av henholdsvis stemmer, kapital og utbytte, er det nærliggende å presumere at avvikende arrangementer er kommet i stand for å unngå løpende beskatning, og at den aktuelle skattyteren i realiteten har kontroll over selskapet.²⁰⁰ Både utbytte og kapitalandel bør derfor regnes som selvstendige kontrollformer.

6.4 Bør det utarbeides lister over høy-/lavskatteland?

Kriteriene de ulike land har valgt for å sammenligne skattesatser i eierens og selskapets hjemstat, skaper en del problemer i praksis. Et skjønnsmessig angitt sammenligningsgrunnlag og/eller mangel på eksakte sammenligningsbrøker svekker forutberegneligheten for skattyter og kompliserer ligningsforvaltningens arbeid. Av denne grunn anvender Sverige og Finland supplerende fortegnelser over hvilke stater som skal eller ikke skal anses som lavskatteland.

Lister i CFC-lovgivningen kan i hovedsak deles inn i fem kategorier:²⁰¹

- 1) ”Svart/hvit”, som bindende angir alle høy- og lavskatteland,
- 2) ”Svart/grå”, som bindende angir visse lavskatteland,
- 3) ”Hvit/grå”, som bindende angir visse høyskatteland (jf. Sverige),
- 4) ”Hvit/grå/svart”, som bindende angir visse høyskatteland og visse lavskatteland, og

¹⁹⁹ Se Zimmer (red.), s. 417.

²⁰⁰ Se Arnold, s. 418.

²⁰¹ Se Arnold, s. 433.

- 5) ”Grå”, som angir enten høy- eller lavskatteland i veiledende retningslinjer (jf. Finland).

For at systemet med lister over høy-/lavskatteland skal fungere, må sentrale myndigheter foreta jevnlig oppdateringer, som fanger opp endringer i andre lands skatteregler. En grunnleggende forutsetning må derfor være at lovgiveren har aktuell *kunnskap* om lovgivningen i fremmede stater.²⁰² Det må antas at sentraladministrasjonen, med sine avtaleforhandlere og spesialavdelinger for utlandsbeskatning, har bedre tilgang til slik informasjon enn ligningsfunksjonærer og skattytere. For det annet stiller bruken av lister krav om omfattende *aktivitet* fra myndighetenes side. Erfaringer fra Finland har vist at opprettholdelsen av en ”hvit” liste er en vanskelig oppgave. Antallet skattesystemer som skal overvåkes er betydelig, og endringer kommer gjerne i høyt tempo, noe som forårsaker treghet i oppdateringen.²⁰³ Videre mangler teknikken fleksibilitet, idet den ikke tar høyde for at skattenivået i en stat kan være høyt i noen sammenhenger og lavt i andre.

På den annen side må gevinsten ved økt sikkerhet for skattyterne og innsparte kostnader for ligningsmyndigheter tillegges vesentlig vekt. Problemene med å tilfredsstille behovet for aktivitet, kan dessuten avhjelpes ved å ikke inkludere alle stater på listen, som i så fall blir delvis ”grå”. Selv en liste som bare angir statusen til landets viktigste handelspartnere, kan være av vesentlig nytte.²⁰⁴

Ut fra dette synes utarbeidelse av lister å være en god teknikk for å avgrense CFC-lovgivningens geografiske utstrekning. Ettersom skattytere normalt vil være interessert i om de kan investere i et bestemt land uten å risikere løpende beskatning, er antakelig en ”hvit/grå” liste, lik den svenske, det beste alternativet.²⁰⁵

²⁰² Se Dahlberg, s. 146.

²⁰³ Se RP 149/1998.

²⁰⁴ Se OECD, s. 44.

²⁰⁵ Se Arnold, s. 434.

6.5 Vurdering av rettsvirkningene

I samtlige nordiske land beregnes inntekten i det utenlandske selskapet etter interne skatteregler, og ikke etter reglene i lokaliseringsstaten. Av hensyn til ligningsbehandlingen, er dette alternativet det klart mest fordelaktige.²⁰⁶

Inngangsverdier og avskrivningsgrunnlag idet skattyterne oppnår tilstrekkelig kontroll over selskapet, kan som nevnt fastsettes til enten markedspris eller kostpris. Fordelen med alternativet markedspris, som benyttes i Danmark, er at deltakeren kun skattlegges for de verdiendringer som har skjedd i den perioden selskapet har hatt status som CFC-selskap. En slik regel vil dessuten redusere risikoen for omgåelser i form av salg og gjenkjøp ved etableringen av kontroll. Her kan det riktignok være aktuelt å bruke gjennomskjæringsregelen i de øvrige land, men bevismessig og retts teknisk må dette anses som mer problematisk. Å legge anskaffelseskostnader til grunn for inngangsverdiene medfører på den annen side at det gis fradrag for selskapets faktiske utgifter knyttet til aktivene. Dette gir et mer rettferdig og nøytralt resultat, sammenlignet med inntektsfastsettelsen hos andre selskaper. I tillegg unngår man alle usikkerhetsmomentene knyttet til beregningen av gjenstandenes markedspris.²⁰⁷ Etter dette synes kostprisen å utgjøre det beste utgangspunkt for inngangsverdien.

Et særskilt spørsmål er om lovgivningen bør operere med et bestemt tidspunkt for fastsettelsen av størrelsen på deltakernes andeler (Norge, Sverige og Finland), eller om man bør bygge på deltakernes gjennomsnittandel gjennom hele inntektsåret (Danmark). Å fastsette en gjennomsnittlig andel er utvilsomt en noe mer komplisert teknikk enn å benytte et skjæringstidspunkt, noe dansk lovgivning viser. På den annen side reduserer gjennomsnittsmetoden faren for omgåelser og leder dessuten til mer rettferdige resultater.²⁰⁸ I forhold til det sistnevnte kan det innvendes at vederlaget vil kunne tilpasses at kjøperen tilordnes hele årets inntekter.²⁰⁹ En målsetning ved

²⁰⁶ Se Arnold, s. 471.

²⁰⁷ Se Brudvik, s. 434.

²⁰⁸ Se OECD, s. 64.

²⁰⁹ Se Ot.prp.16 s. 84.

utformingen av CFC-lovgivningen bør imidlertid være at reglene i minst mulig grad påvirker skattyternes økonomiske atferd. Følgelig bør den danske løsningen velges.

Når det gjelder regler om konsolidering av underskudd fra CFC-selskaper, står Norge i en særstilling internasjonalt,²¹⁰ idet underskuddet som hovedregel kommer til fradrag i skattyters øvrige inntekter. Symmetrihensyn taler for at underskudd behandles skattemessig på samme måte som overskudd. På den annen side vil det kunne by på problemer å kontrollere om et underskudd er reelt, ettersom mange CFC-selskaper er etablert i typiske skatteparadiser, der underlagsmaterialet er vanskelig tilgjengelig. I Norge må skattyter riktignok avgi erklæring om at dokumentasjon kan fremskaffes, men det kan være vanskelig å etterprøve slike opplysninger. Videre må CFC-lovgivningen først og fremst ses på som et tiltak mot kapitalflukt. Det kan dermed settes spørsmålstegn ved om det egentlig er behov for underskuddsfradrag, i hvert fall hvis reglenes anvendelsesområde begrenses til finansiell virksomhet, som foreslått ovenfor.

Et annet spørsmål er om lovgivningen om utbytte- og gevinstbeskatning bør ta hensyn til at overskuddet i CFC-selskapet allerede er skattlagt. Temaet økonomisk dobbeltbeskatning er utførlig drøftet i generell skatterettslitteratur, og plassen tillater ikke at jeg går nærmere inn på problemstillingen. Dersom man ser på norsk rett isolert, kan det imidlertid ikke være tvilsomt at de samme dobbeltbeskatningslettelser som gjelder for andre selskaper, også må gjelde for NOKUS-selskaper.

6.6 Konklusjon

Selv om jeg i avhandlingen har påpekt til dels vesentlige forskjeller mellom CFC-lovgivningen i de nordiske land, er det ikke til å komme utenom at grunntrekkene er like. En skattyter, enten det er en fysisk person eller et selskap, skattlegges direkte for overskuddet hos kontrollerte selskaper hjemmehørende i lavskatteland. Som det fremgår av drøftelsen ovenfor, kan det vanskelig plukkes ut ett enkelt nordisk regelverk som i alle enkeltheter skiller seg ut som bedre enn de andre. Hvert lands lovgivning har styrker og svakheter.

²¹⁰ Se OECD, s. 62.

I overensstemmelse med vurderingene i oppgaven, bør en generell CFC-regel inneholde følgende elementer:

- 1) Alle selskaper med alminnelig skatteplikt omfattes av reglene. Stiftelser og truster underlegges et særskilt avgiftssystem.
- 2) Mer enn 50 % av selskapets inntekter må være av passiv karakter.
- 3) Skattyteren eller hans nærstående må direkte eller indirekte inneha mer enn 50 % av selskapets aksjekapital, stemmer eller utbytte.
- 4) Selskapet må være hjemmehørende i et lavskatteland, definert gjennom en "hvit/grå" liste.
- 5) Ved inntektsfastsettelsen medregnes kun den passive inntekten (enhetsmetoden). Det tilordnede overskudd svarer til den gjennomsnittlige kapitalandel som skattyteren har kontrollert i inntektsåret.
- 6) Det gis ikke fradrag for underskudd.
- 7) Utbytte fra selskapet er skattefritt innenfor rammene av det skattlagte overskudd. Gevinster og tap beregnes etter RISK-metoden.

7 Forkortelsesregister

ABL – Aktieavancebeskatningsloven (Danmark)

avt. – skatteavtale

BASL – Lag om beskatning av delägare i utländska bassamfund (Finland)

CFC – Controlled Foreign Corporation

FIN – Finansdepartementet (Norge)

IBFD – International Bureau of Fiscal Documentation

IL – Inkomstskattelag (Sverige)

IMF – International Monetary Fund

Innst.O.47 – Innstilling til Odelstinget nr. 47 (1991-92)

LB – Ligningsbehandlingen (Norge)

NOKUS – Norsk-kontrollert utenlandsk selskap

OECD – Organisation for Economic Cooperation and Development

Ot.prp.16 – Odelstingsproposisjon nr. 16 (1991-92)

Prop. – Regeringens proposition (Sverige)

RISK – Regulering av inngangsverdi med skattlagt kapital

RP – Regeringsproposisjon (Finland)

RSV – Riksskatteverket (Sverige)

RÅ – Regeringsrättens årsbok (Sverige)

SEL – Selskabsskatteoven (Danmark)

SFS – Sentralskattekontoret for storbedrifter (Norge)

sktl. – skatteloven (Norge)

StUB – Statsutskottets betänkande (Finland)

Utv – Dommer, uttalelser mv. i skattesaker og skattespørsmål (Norge)

8 Litteraturliste

- Arnold, Brian J. *The taxation of controlled foreign corporations: An international comparison*. Toronto, 1986.
- Brudvik, Arthur J. *Skatterett for næringsdrivende*. Arthur J. Brudvik og Leiv Vårdal. 25. utg. Oslo, 2002.
- Dahlberg, Mattias. *Svensk skatteavtalspolitikk och utländska basbolag*. Uppsala, 2000.
- Engsig, John m. fl. *Lærebog om indkomstskat*. John Engsig ... [et al.]. 9. utg. København, 2000.
- Estberg, Staffan. Kommentarer til Inkomstskattelag (1999:1229) 6 kap. 7-16 §§, 14 kap. 11 §. I: Karnov svensk lagsamling med kommentarer. 6. utg. Stockholm, 2001.
- Gordon, Richard A. *Tax havens and their use by United States taxpayers – an overview*. Washington, D.C., 1981.
- IBFD. *European Tax Handbook 2002*. 13. utg. Amsterdam, 2002.
- Jacobsen, Jens Olav Engholm. Kommentarer til selskabsskatteloven § 32. I: Karnovs lovsamling 2001. 17. utg. København, 2002.
- Jacobsen, Jens Olav Engholm m. fl. *Skatteretten 3*. Jens Olav Engholm Jacobsen ... [et al.]. 3. utg. København, 2000.
- Juusela, Janne (2000). *Juridisk nasjonalrapport – Finland* [online]. Tilgang: http://www.nordskatt.org/html/nasj_jur_fin2000.html [Sisert 12.11.2002].
- Mattsson, Nils. *Svensk internationell beskattningsrett*. 12. utg. Stockholm, 1997.
- Ministry of Finance. *Taxation in Finland*. Helsinki, 1997.
- OECD. *Controlled Foreign Company Legislation*. Paris, 1996.
- RSV. *Handledning för beskattning av inkomst och förmögenhet m.m. vid 2002 års taxering* [online]. Tilgang: <http://www.rsv.se> [Sisert 23.11.2002].
- RSV. *Handledning för internationell beskattning* [online]. Tilgang: <http://www.rsv.se> [Sisert 23.11.2002].
- Skattestyrelsen. *Beskattning av samfund och samfällida förmåner*. Helsingfors, 2001.

- Sollund, Stig (2000). *Juridisk generalrapport* [online]. Tilgang:
http://www.nordskatt.org/html/gen_jur_2000.html [Sisert 15.11.2002].
- Tivéus, Ulf (red.). *Internationella skattehandboken*. 3. utg. Stockholm, 1997.
- Virin, Niclas. Kommentarer til Inkomstskattelag (1999:1229) 42 kap. 22 §. I: Karnov svensk lagsamling med kommentarer. 6. utg. Stockholm, 2001.
- Wenehed, Lars-Erik. *CFC-lagstiftning*. Lund, 2000.
- Wittendorff, Jens. *Objektivisering af SEL § 32 og subjektivisering af ABL § 2 a*. I: Skat udland. 2002, s. 142-159.
- Woldbeck, Terje. *Rederibeskatning i praksis*. Oslo, 2000.
- Zimmer, Frederik (red.). *Bedrift, selskap og skatt*. Frederik Zimmer (red.) i samarbeid med Bugge, Arentz-Hansen og Rasmussen advokatfirma. 3. utg. Oslo, 2001.
- Zimmer, Frederik. *Internasjonal inntektsskatterett*. 2. utg. Oslo, 1992.

9 Register over rettskilder

Norske rettskilder

Lover:

- 1980 Lov om ligningsforvaltning (ligningsloven) av 13. juni 1980 nr. 24
§ 4-4 nr. 3
- 1999 Lov om skatt av formue og inntekt (skatteloven) av 26. mars 1999 nr. 14
§ 2-2
§ 2-3 (1) (b)
§ 10-11
§ 10-12
§ 10-34
§ 10-43
§ 10-60
§ 10-61
§ 10-62
§ 10-63
§ 10-64
§ 10-65
§ 10-66
§ 10-67
§ 10-68
§ 10-70
§ 14-6
§ 14-60 (2)
§ 14-61

Forskrifter:

- 1993 Forskrift 15. mars 1993 nr. 199 om oppgaveplikt for norske deltakere i utenlandske ansvarlige selskaper mv og norske deltakere i norsk-kontrollerte selskaper i lavskatteland
§ 1
- 1999 Forskrift 19. november 1999 nr. 1158 til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven av 26. mars 1999 nr. 14
§ 10-34-20, 3. og 4. ledd

Forarbeider:

- Ot.prp. nr. 16 (1991-92) Oppfølging av skattereformen 1992
- Innst. O. nr. 47 (1991-92) Innstilling fra finanskomiteen om oppfølging av skattereformen 1992

Rettsavgjørelser:

HR-2001-00662 [Lovdata online]. Høyesterett - Dom. 2002-06-10

Dommer, uttalelser mv. i skattesaker og skattespørsmål (Utv):

Utv 1993.1338.FIN

Utv 1994.178.LB

Utv 1994.179.LB

Utv 1995.466.FIN

Utv 1995.481.FIN

Utv 1995.629.LB

Utv 1995.692.FIN

Utv 1996.206.SFS

Utv 1996.207.SFS

Utv 1996.252.SFS

Utv 1996.1159.FIN

Utv 1997.294.FIN

Utv 1998.221.SFS

Utv 1998.222.SFS

Utv 1998.266.SFS

Utv 1998.267.SFS

Utv 1998.268.SFS

Utv 1999.420.SFS

Utv 2001.278.SFS

Utv 2001.280.SFS

Utv 2001.286.SFS

Svenske rettskilder

Lover:

1999 Inkomstskattelag (1999:1229)

6 kap. 8 §

6 kap. 9 §

6 kap. 10 §

6 kap. 13 §

6 kap. 15 §

6 kap. 16 §

14 kap. 11 §

14 kap. 14 §

24 kap. 15 §

42 kap. 22 §

44 kap. 13 §

52 kap. 8 §

Forarbejder:

Prop. 1989/90:47

Om vissa internationella skattefrågor

Prop. 2001/02:140

Begränsning av rätten till avdrag för kapitalförluster i inkomstslaget näringsverksamhet på delägarrätter och på andelar i svenska och utländska handelsbolag m.m.

Rettsavgjørelser:

RÅ 1994 ref. 94

RÅ 1997 ref. 36

Kammarrätten i Göteborgs dom i sak nr. 3378-1998

Kammarrätten i Göteborgs dom i sak nr. 4933-1999

Danske rettskilder

Lover:

1998 Lovbekendtgørelse nr. 755 av 20. oktober 1998 om beskatning af fonde og visse foreninger

§ 3 A

§ 12

2002 Lovbekendtgørelse nr. 695 av 21. august 2002 om beskatning af fortjeneste ved afståelse af aktier m.v. (aktieavancebeskatningsloven)

§ 2, stk. 1

§ 2 a

§ 6, stk. 5

Lovbekendtgørelse nr. 736 av 28. august 2002 om indkomstbeskatning af aktieselskaber m.v. (selskabsskatteloven)

§ 13, stk. 1, nr. 2

§ 17, stk. 1

§ 31

§ 32

Lovbekendtgørelse nr. 791 av 17. september 2002 om påligningen af indkomstskat til staten (ligningsloven)

§ 15, stk. 1

§ 16 A, stk. 1

§ 16 H

Forskrifter:

1997 Cirkulære nr. 97 av 30. juni 1997. Sambeskatning af selskaber mv.

Forarbejder:

Lovforslag nr. L 61 av 24.10.2001 Forslag til lov om ændring af
selskabsskatteloven, kildeskatteloven,
ligningsloven og andre skattelove (CFC-
beskatning og begrænset skattepligt m.v.)

Finske rettskilder

Lover:

1992 Inkomstskattelagen (1535/1992)
 3 §
 46 §
1994 Lag om beskattning av delägare i utländska bassamfund (1217/1994)
 1 §
 2 §
 3 §
 4 §
 5 §

Forarbejder:

RP nr. 6/1994 Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag
om temporärt investeringsstöd för industriinvesteringar
RP nr. 155/1994 Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag
om beskattning av delägare i utländska bassamfund
RP nr. 149/1998 Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag
om ändring av 2 § lagen om beskattning av delägare i
utländska bassamfund
RP nr. 234/2001 Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till
tonnageskattelag och lag om ändring av 6 § lagen om
offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter

StUB 51/1998

Statsutskottets betänkning: Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 2 § lagen om beskattning av delägare i utländska bassamfund

Administrative uttalelser:

Meddelande 3/1999

Tillämpning av bassamfundslagen